



Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA XI

Broj 120

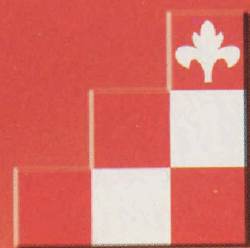
TUZLA, SVIBANJ 2003.

Cijena 1 KM, 4 Kn

BLAŽENI ČISTA SRCA



**Drugi apostolski pohod
Svetoga Oca Ivana Pavla II.
Bosni i Hercegovini i
proglašenje blaženim
časnog sluge Božjega
Ivana Merza u Banjoj Luci
22. lipnja 2003.**



HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK
TUZLA



LJETO
u Tuzli

MEĐUNARODNA LIKOVNA KOLONIJA
BREŠKE 2003

04.-08. lipnja 2003.



SVETI OTAC

Ivan Pavao II., DAR BOŽJI.
IVAN PAVAO II. pita i opominje. Njegov
apostolski žar, njegovo žarko srce
oduševljava i vodi prema vrhuncima.
Daniel Ange

TREĆI PUT U HRVATSKOJ, A DRUGI PUT U BOSNI I HERCEGOVINI

PAPA U HRVATSKOJ

Sveti Otac će treći put posjetiti Hrvatsku u vremenu od 5. do 9. lipnja, i to: Dubrovnik 6. lipnja, Osijek i Đakovo 7. Rijeku 8. i Zadar 9. lipnja. Boravit će u Rijeci i iz Rijeke putovati u navedene gradove. Papa Ivan Pavao II. u 25 godina pontifikata bio je na 99 putovanja izvan Italije. Stoto, jubilarno putovanje bit će u Hrvatsku.

Sve pripreme u Hrvatskoj su obavljene i čeka se dolazak Svetoga Oca.

Sveti Otac će proglasiti blaženom Časnu Službenicu Mariju od Propetoga Petković.

dolazak također opet poruka mira kojom želi naglasiti da jednom za svagda ostavimo oružje iza sebe i poruka kako je ova država održiva kao zajednica triju konstitutivnih i suverenih naroda.

Banjolučki biskup dr. Franjo Komarica, koji je član Organizacijskog odbora, kaže, da su duhovne pripreme svećenika i vjernika u Banjolučkoj biskupiji za beatifikaciju katoličkoga laika Ivana Merza počele odavno i da su se u protekle dvije godine svećenici, redovnici i vjernici intenzivno duhovno upoznali s likom Ivana Merza. Pripreme u Biskupiji teku po zacrtanom ritmu. Priprema se program veleslavlja, koje će biti nezapamćeno na ovom prostoru.

PAPA U BOSNI I HERCEGOVINI

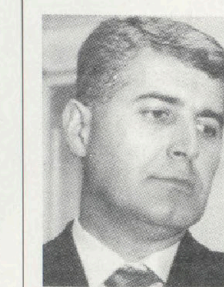
BLAŽENI ČISTA SRCA



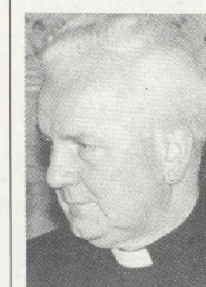
Sveti Otac će posjetiti Bosnu i Hercegovinu, 22. lipnja, te će u Banjoj Luci proglasiti blaženim Ivana Merza.

Na čelu državnoga Organizacijskog odbora je hrvatski član Predsjedništva BiH gospodin dr. DRAGAN ČOVIĆ. Prema njegovim riječima pripreme se privode kraju i ne postoje ozbiljnije prepreke da se ovaj značajan događaj uistinu slavi tako da to bude još jedna prigoda za manifestaciju BiH kao organizirane države. Očekuje se da će u Banju Luku doći oko sto tisuća hodočasnika.

Dolazak Pape bit će ohrabrenje i poruka Hrvatima da je BiH i njihova država, ohrabrenje onima iz Banje Luke koji su dosta toga propatili da mogu razmišljati o svome povratku. Poruka ostalim Srbima i Bošnjacima da je Papa i do sada u najtežim trenucima slao ključne poruke mira i zajedništva. Njegov je sadašnji



Dr. Dragan Čović



Dr. Franjo Komarica

Dolazak Svetoga Oca podržava i Srpska pravoslavna Crkva i Islamska vjerska zajednica. Svi oni pozdravljaju, raduju se i otvoreni su za svaku vrstu podrške. Pozitivna je atmosfera među ljudima uoči Papina dolaska.

Papin dolazak je poticaj povratku u Republiku Srpsku. Do sada se vratilo svega dvije

tisuće, od sedamdeset tisuća katolika Banjolučke biskupije.

Pripreme za dolazak u Banju Luku vrše se u svim rimokatoličkim župama Bosne i Hercegovine.

IVAN PAVAO II. PONOVO U MARIJI BISTRICI



U nedjelju, 18. svibnja u Mariji Bistrici, na 83. rođendan svetoga Oca Ivana Pavla II, msgr. GIULIO EINAUDI, nadbiskup i apostolski nuncij u Hrvatskoj, blagoslovio je obnovljenu baziliku, svetohranište i četiri nova vitraja u Svetištu MBB, te otkrio spomenik papi Ivanu Pavlu II. na prostoru podno Kalvarije, koji se naziva *Crkva na otvorenom blaženoga Alojzija Stepinca*, a u prisutnosti nekoliko tisuća vjernika, brojnih predstavnika hrvatskoga političkog, kulturnog, vjerskog i javnog života, skupine Poljaka, iz Papinih rodnih "Wadowica, te predstavnika Poljskog veleposlanstva u Hrvatskoj.

Msgr. Lovro Cindori, župnik i upravitelj Hrvatskoga nacionalnog svetišta Majke Božje Bistričke pozdravio je nuncija i sve prisutne na ovoj svečanosti, te je između ostalog, naglasio (...) "S puno nadanja očekujemo i treći Papin posjet Hrvatskoj. Ovdje će Papin lik biti na trajno sjećanje i zahvalu domaćim župljanima i tisućama hodočasnika koji posjećuju svetište MBB." (...)

Kip Ivana Pavla II. će hodočasnike u najvećem Hrvatskom Marijanskom nacionalnom Svetištu podsjećati na dolazak Svetoga Oca u Mariju Bistricu 3. listopada 1998. godine. Kip je izrađen na inicijativu župe i župljana u znak zahvalnosti Papi na posjetu i proglašenju blaženim kardinala Alojzija Stepinca. Kip je visok 2,8 metara i težak 700 kilograma, a izradio ga je akademski kipar Zlatko Čular i postavljen je na granitno postolje što su ga izradili i postavili djelatnici kamenoklesara Matije Jerbića. Idejno rješenje dao je arhitekt Zvonimir Krznarić.

Priredio: J. N.

ČESTMIR, MIRKO DUŠEK

Umirovljeni sveučilišni profesor

DUŠEK ČESTMIR MIRKO, rođen je 1930. u Tuzli. Osnovno i srednje obrazovanje stekao je u Tuzli. Diplomirao je na Muzičkoj akademiji u Beogradu 1956. godine. Specijalizaciju iz oblasti zbornoga i orkestarskog dirigiranja završio je u Pragu, Češka 1967. godine s odličnim uspjehom i cjelovečernjim koncertom sa solistima i orkestrom Praškoga konzervatorija.

Od lipnja 1956. do prosinca 2002. godine neprekidno se bavi glazbeno stručno-pedagoškim, reproduktivnim i produktivnim radom: profesor glazbe u Nižoj i Srednjoj muzičkoj školi, Pedagoškoj akademiji, Gimnaziji u Tuzli, Muzičkoj akademiji u Sarajevu i odjeljenju u Tuzli, Akademiji dramskih umjetnosti u Tuzli.

Godine 1956. osniva i vodi prvi bosansko-hercegovački BIG-BAND, koji broji tridesetak mladih glazbenih amatera. Postavljen je za korepetitora i dirigenta Gradskoga simfonijskog orkestra u Tuzli. Bio je ravnatelj Škole za osnovno glazbeno obrazovanje i Srednje muzičke škole, osnivao je znatan broj područnih odjeljenja Škole na čitavome području.

Posebno se istakao i afirmirao u zbornom stvaralaštvu kao pedagog i dirigent. Vodio je istaknute bosansko-hercegovačke zborne ansamble: Mješovite zborove kulturno-umjetničkih društava Tuzle, Srednje muzičke škole i Muzičke akademije u Sarajevu, zatim ženske zborove, Djevojački zbor HKD Napredak Tuzla, Djevojački zbor HK "Mažuranić" Puella Saliniana. Sa zborovima je gostovao u zemlji i mnogim gradovima u inozemstvu, gdje je dobio najviša priznanja za umjetnički rad. Koncertirao je s poznatim svjetskim glazbenim umjetnicima u zemlji i u inozemstvu. U zbornom reproduktivnom stvaralaštvu dostigao je sam vrh na području bivše Jugoslavije.

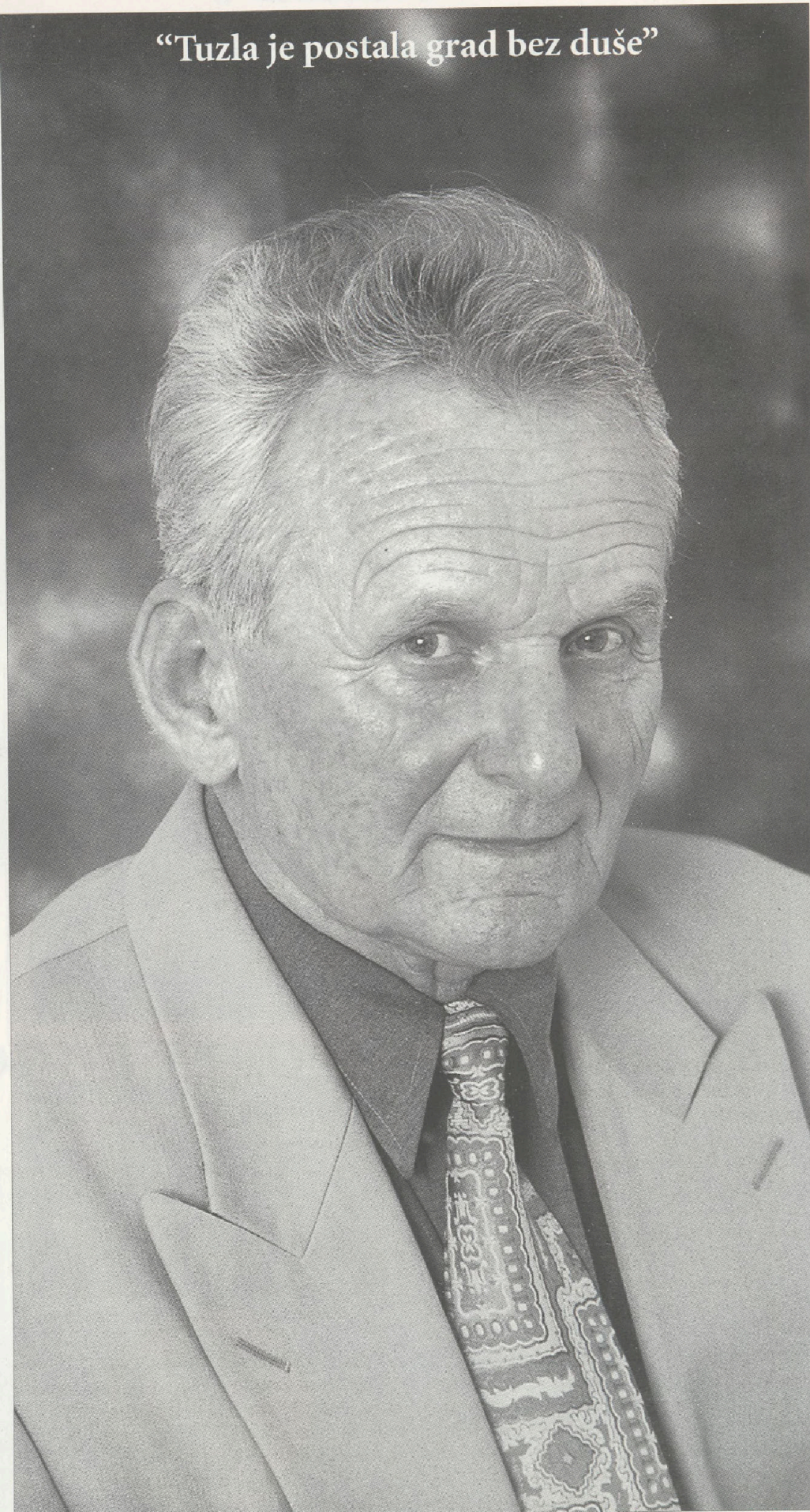
Pored reproduktivnoga umjetničkog rada komponirao je glazbu za teatarske projekte, manje glazbene vokalne i vokarno-instrumentalne forme, realizirao je znatan broj transkripcija i preko stotinu harmonizacija za mješovite, ženske i dječje zborove, instrumentacije za simfonijske, tamburaške i harmonikaške orkestre. Autor je udžbenika namijenjenih učenicima i studentima.

Zborovi kojima je dirigirao osvojili su znatne nagrade i visoka mjesta na natjecanjima. Za svoj umjetnički i pedagoški rad dobio je niz priznanja i nagrada - međunarodnih, saveznih, republičkih i tuzlanskih.

MEDICINAR - VRHUNSKI GLAZBENI PEDAGOG

Hrvatski Glasnik u posljednjih nekoliko brojeva objavljuje razgovore sa sveučilišnim profesorima iz Tuzle koji, se svojim podrijetlom, pripadanjem ili djelovanjem, pribrajaju hrvatskome krugu. Profesor Dušek je po ocu i majci Čeh, ali on kaže da s ponosom ističe i svoju hrvatsku pripadnost. Naime, kada su se u jednome periodu, poslije II. svjetskog rata, trebali

"Tuzla je postala grad bez duše"



izjasniti pripadnicima jedne od nacionalnosti FNRJ, u obitelji Dušek nije uopće bilo dileme.

HG - Koji je razlog dolaska vaše obitelji u Tuzlu?

DUŠEK - Došli su trbuhom za kruhom. Otac je imao namjeru otvoriti canditorei, tvornicu čokolade i kandita, ali je onemogućen kao konkurencija zagrebačkome Unionu, (kraljevski dvorski dobavljač, današnji Kraš). Otvorio je slastičarnicu koja je bila sasvim posebna jer su do tada u Tuzli bile samo orijentalne slastičarnice. Slastičarstvom se bavio i moj stric. Moje sestre, od kojih je jedna mlada poginula u ratu, a druga završila medicinsku školu kao i ja, osjećali smo se Tuzlacima.

HG - Završili ste medicinsku školu?

DUŠEK - Nije bilo osobnoga izbora poslije II. svjetskoga rata. Medicinska struka nije me privlačila, ali sam tako bio raspoređen pa sam čak dvije godine i radio kao liječnički pomoćnik. Međutim, moj je otac silno želio da učim violinu i ja sam to i radio, uz solo pjevanje, od 1937. do 1943. godine. Tada sam, kod časnih sestara u Tuzlanskom klosteru, počeo učiti klavir. Tu sam stekao dobre osnove, a poslije sam učio kod jedne Austrijanke koja je bila vrlo poznata dama u Tuzli. Bila je privatna učiteljica, jer do 1949. u Tuzli nije bilo organiziranoga muzičkog školstva.

HG - Kako objašnjavate činjenicu da je kulturni život tadašnje Tuzle bio jako sadržajan, o tome svi pričaju?

DUŠEK - Bilo je zborova i orkestara, bilo je malih ansambala, gudačkih kvarteta, vatrogasni i rudarski orkestar, tričetiri puhačka orkestra s po 30-40 članova, bilo je dosta vojnih glazbenika, Čeha koji su bili vođi glazbenih vojnih kapela. Ovdje smo imali jednoga Čeha koji je radio na dvoru kralja Zogua u Albaniji i izravno odatle došao u Tuzlu u čiji se glazbeni život uključio. Bio je nastavnik na Nižoj muzičkoj školi.

Što se simfonijskoga orkestra tiče, u Sarajevu je osnovan 1923, a u Tuzli 1925. godine. Vodio ga je Tihomil Vidošić, ugledni glazbenik koji je završio Zagrebačku Muzičku akademiju. Bio je dirigent vojnoga orkestra, ali je organizirao i zborove i orkestre u Hrvatskome domu, Napretku i Gajretu. Oko 1930. godine otišao je u Mostar. Prvi prijenos iz Tuzle preko radio Beograda bio je izveden s Napretkovim zborom i orkestrom u kombinaciji vojnih glazbenika i građana Tuzle koji su se bavili glazbom. Solistica je bila Marija Podvinec, školovana pjevačica, a na repertoaru su bili dijelovi Krunidbene mise W. A. Mozarta koja poslije toga više nije nikada izvedena u Tuzli. Dragiša Trifković sačuvao je i fotografije iz toga vremena. Nije točno da je Tuzla samo rudarski grad. Preko 100 godina stara je tradicija tuzlanskoga zbornog pjevanja. Bili su to, prvo kvalitetni zborovi nacionalnih društava, a od pedesetih godina taj sam segment preuzeo ja.

GRAD VIŠE NEMA REPREZENTATIVNOGA NI ZBORA NI ORKESTRA

HG - Što je razlogom prekidu tako bogatoga kulturno-zabavnog života?

DUŠEK - Tradicija polako izumire. Osim Zbora Muzičke škole, grad više nema reprezentativnoga ni zbora niti orkestra, sve pod isprikom da nema novaca. Posljednji dobar zbor bio je Napretkov koji je kasnije pjevao kao "Mažuranić" da bi se i on prije dvije godine ugasio.



Osobno me najviše pogodilo to što je 1976. godine, na otvaranju Tuzlanskoga univerziteta, posljednji puta svirao Simfonijski orkestar grada Tuzle koji je formiran 1954. Od 1958, kad je zvanično rasformiran, ja sam ga održavao ili pri Muzičkoj školi ili pri KUD-u "Učo", da bi njegov konačan prekid došao, kakva tragična simbolika (!), baš osnivanjem najveće visokoškolske institucije u Tuzli.

HG - Tuzla je prihvaćala sve te ljude sa strane i uključivala ih u svoj kulturni život. Kako je danas? Je li Tuzla zatvoreniya ili su prilike drugačije?

DUŠEK - Prije nije bilo tih administrativnih barijera. Najviše su se "uvozili" češki glazbenici. Česi su imali uvijek viška glazbenika. Postoji krilatica "Što Čeh, to muzikant"! Inače, Tuzlaci nisu znali cijeniti ono što su imali u glazbenome životu. Ništa se nije očuvalo. Danas, u raznim prigodama, slušamo sastave od 4 do 5 "glazbenika". Ne bih htio biti nepristojan, ali nedostaje im još samo mečka pa da ugodaj bude potpun - sajamski!

HG - Nabrojite neka značajna glazbena imena Tuzle kojih se sjećate!

DUŠEK - Krapner, Linhart, Peleš, Fridmann, Cerić, Stetkević, Šafranke, Lakešić, Nestorović, Hirše, Neljubov, Krugljevska, Kreitmayer itd. Bili su to intelektualci, nekada glazbenici-amateri, nekada profesionalni glazbenici, ali su bili sjajni.

HG - Kako ste kao umjetnik ostvarivali kontakt sa svijetom Bosne? Umjetnici nisu uvijek lako shvaćeni, jeste li Vi imali problema?

DUŠEK - Zijo Kučukalić i ja prvi smo Bosanci koji su završili muzičku akademiju. Ja sam se vratio iz Beograda u Tuzlu, on je otišao iz Ljubljane u Sarajevo. Kada je 1955. osnovana Sarajevska muzička akademija, trebao sam ići tamo predavati. Nisam otišao jer sam želio raditi u Tuzli. Lijepo sam bio priman. Zahvaljujući toj potpori sredine, otvorena je Srednja muzička škola, Tuzlansko odjeljenje Muzičke akademije Sarajevu, postojao je Simfonijski orkestar, osnovao sam prvi bosanskohercegovački Big band. Sarajevo ga nije imalo, mi smo ga imali! Osnovao sam 10 područnih odjeljenja muzičkih škola na području čitave sjeveroistočne Bosne. Tuzlanska Muzička škola bila je najveća na području bivše Jugoslavije. Imali smo preko 1000 učenika.

HG - Vaši su najveći rezultati i uspjesi vezani za zorno pjevanje i pedagoški rad u školi i na akademiji?

DUŠEK - Bio sam u generaciji niže muzičke škole, 1949. Tada je započelo organizirano muzičko školstvo grada Tuzle. Svi privatni pedagozi prišli su školi. Postojale su teško shvatljive predrasude. Bila je npr. sramota pronijeti gradom violinu, pogotovo za djevojčice. S vremenom je popularnost škole rasla, a protivnika je bilo sve manje, pa je 1957. prerasla u srednju. Tuzlanska škola davala je preko 50% studenata Sarajevskoj Akademiji. Cijelo ovo područje osigurali smo kadrovski, otvaranjem odjeljenja Sarajevske akademije koje je u Tuzli djelovalo 5-6 godine.



Djevojački zbor HKD Napredak Tuzla

ZBOR MUZIČKE AKADEMIJE U SARAJEVU KOJI SAM VODIO BIO JE JEDAN OD NAJBOLJIH ZBOROVA NA OVIM PROSTORIMA

HG - Radili ste godinama u Sarajevu, ali iz Tuzle niste odlazili?

DUŠEK - Imenovan sam 1975. docentom Muzičke akademije na tuzlanskom odjeljenju. Kao Tuzlak, jedno sam vrijeme bio rukovoditeljem toga odjeljenja, zajedno s profesorom Vinkom Kreitmayerom, također Tuzlakom. On je jedan od osnivača toga odjeljenja. Nakon smrti prof. Pozaića mene su jednostavno kooptirali u Sarajevu, na Akademiju, za profesora zbornoga pjevanja, smjer partitura i osnovi dirigiranja. Putovao sam 16 godina, ali sam ostao u Tuzli i vodio Zbor. Volio sam zbornu pjevanje. Zbor Muzičke akademije koji sam vodio bio je jedan od najboljih na prostoru bivše Jugoslavije. S njim sam osvajao brojne, prestižne nagrade.

HG - Vaša je obitelj, i Vi i Vaša pokojna supruga, nezaobilazna u znanstvenome i umjetničkom životu Tuzle. Ono što bih u ovome razgovoru željela posebno naglasiti je vaša uloga u obnavljanju rada hrvatskih udruga u našem gradu, nakon prvih demokratskih izbora. Imali ste važne pozicije i, iako se to nije uvijek najslavnije završavalo, Mirko i pok. Zdenka Dušek bili su bogatstvo za Hrvate Tuzle, u ratnome vremenu materijalnih i duhovnih kriza. Kako danas gledate na to vrijeme?

DUŠEK - Gospoda Križani i g. Franjo Mott su moji prijatelji. Pozvali su me 1993. i tamo, u prostorijama predstavništva Vijesnika, dogovorili smo osnivanje Napretkova zbora. U suradnji s g. gvardijanom i uz njegovu potporu, pri samostanu smo dobili prostor i formirali djevojački zbor. Momci su bili na ratištima, a djevojke su u veljači 1993. započele pjevati. Za takav ansambl potrebne su 3-4 godine, ja sam, za godinu i pol od njih napravio kvalitetan pjevački zbor. Još za vrijeme rata u siječnju 1995. imali smo bogatu turneju po Hrvatskoj (Zagreb, Varaždin, Bjelovar, Osijek, Zadar), imali smo jedan spektar programa u povodu moga četrdesetogodišnjeg umjetničkoga i pedagoškog rada. Bilo je puno nastupa, entuzijazma i ljubavi. Najviše je djece bilo iz hrvatskih obitelji, ali je veliki broj bio bošnjačke i srpske djece.

HG - Poslije se taj zbor pojavio pod drugim imenom i također uspješno djelovao?

DUŠEK - Godinu dana sam pauzirao. Nakon toga, pok. g. Pero Vasilj osnovao je hrvatski klub "Mažuranić" i ponudio mi da ponovno oformim zbor. Bio je to onaj uigrani Napretkov sastav i vrlo je kvalitetno nastupao. Gostovali smo i u Norveškoj i dobro smo prezentirali naš grad i našu domovinu. Žao mi je što se rad ugasio, da je bilo više dobre volje, još danas bi mogao postojati taj kvalitetni djevojački pjevački ansambl.

HG - Kako danas susrećete te, sada već odrasle djevojke koje su, s puno povjerenja, u velikom broju, pjevale i nastupale pod vašim dirigentskim štapom?

DUŠEK - Pri svakom susretu pitaju me hoće li se nešto ponovno organizirati. Prije nekoliko dana pozvan sam u Omladinski dom. Pozvao me g. Mustafa Sušić i rekao da imaju vrlo ozbiljne namjere formirati gradski zbor u okviru Doma mladih. Mene sada zdravlje dobro služi i ja ću se rado primiti posla. Ja sam zaljubljen u Zbornu pjevanje i rado ću napraviti takav jedan

mješoviti ansambl. Sada nije rat pa ima i momaka koji će pjevati.

Drago mi je što i mladi i društvo uopće, prepoznaje u pjevanju jedan od najboljih načina okupljanja mladeži i zaokupljanja njihova slobodnoga vremena.

HG - Imate stan na Hvaru, kćeri su vam uspješne i sretno poudate izvan Tuzle, a ipak, na našu radost, niste otišli.

DUŠEK - Vezan sam, kao i svi Tuzlaci, na jedan poseban način za moj grad. Osjetio sam, međutim, da sami građani mnogim vrijednostima što su ih imali, nisu bili dorasli. Nisu znali cijeliti ono što su imali. Nikad recimo nisu prihvaćali glazbene ansamble, ni Napretkov, ni Mažuranićev kao što su npr. prihvaćali nogometni klub Slobodu ili Zmaj od Bosne. Iako Tuzla i danas-dan ima vrlo jaku Muzičku školu, uvijek je taj segment marginaliziran na račun nekih drugih. Tuzlanski daci su diljem svijeta kao vrhunski glazbenici, ali izgleda kao da Tuzla nije svjesna snage tih imena.

HG - Tuzla jest primarno rudarski grad, ali sada svi govore o promjenama u sveopćem ozračju, pogotovo u odnosu na humanističke znanosti i na kulturu. Kako Vi na to gledate?

DUŠEK - Taj odnos je već promijenjen u velikoj mjeri, ali na gore! Taj kič, taj šund, to glazbeno smeće koje se podmeće pod muziku, uglavnom je sadržaj koji ne zaslužuje nikakvu ozbiljnu pozornost, osim ako ne govorimo o užasu zbog utjecaja koje već proizvodi i koje će u buduću proizvesti. Nekad imam osjećaj da ljudi koji u gradu nešto znače svjesno zatiru ozbiljnu glazbu. Mislim da je to jedan primitivan odnos prema vrijednostima, a ja, prije svega govorim o glazbenim vrijednostima.

HG - Hrvatske su udruge u Tuzli imale svoj sjaj u obnovljenom radu za vrijeme rata. Kako vam se danas čini rad u tim udrugama?

DUŠEK - Mislim da je razina djelovanje vrlo niska. Žao mi je što više ne postoji ni tamburaški ni zborni ansambl. Vidim da se tamburaški orkestar obnavlja i to me raduje. Jest Zbor skúp, ali to ne smije biti razlogom odsustvu interesa za taj oblik glazbene kulture.

Mislio sam da će otvaranjem KŠC-a biti prilike za jedan takav rad ili u Napretku, ali nisam sada u toku i mislim da se ne radi kvalitetno.

PREKO PEDESET GODINA GLAZBENE AKTIVNOSTI

Profesor Dušek je čovjek za kojega će svaki Tuzlak reći da je najveći glazbeni stručnjak u gradu, legenda, kako se to danas kaže. Nisam sigurna da ta svijest o njegovoj veličini dopire i do onih koji mogu osigurati sredstva za korištenje znanja koje profesor ima i koje, istina, nije jeftino. Puške su davno utihnule, a muze u našem gradu slabo se oglašavaju. Umjesto njih slušamo neke nove tonove koje proizvode rastresene psihologije i neuravnotežene mlade ljude koji, po našim školama i fakultetima, sjede opijeni u mirisom raznih dimova. Lako se oduševljavamo i, ono što nam se nudi olako proglašavamo vrhunskim. Kada bismo se bili u prilici komparirati sa svijetom, vidjeli bismo gdje smo i čime se dičimo.

Nije lako ljudima koji su upamtili bolje dane s mirom gledati kako sve polako odlazi, i logično je njihovo pitanje: Zar sve ono što smo tolike godine radili baš ništa ne vrijedi i nikomu ne treba?!

Marica PETROVIĆ

SJEDNICA OPĆINSKOGA VIJEĆA TUZLA

Redovita, 32. sjednica Općinskoga vijeća Tuzla, održana je u srijedu, 38. svibnja 2003. godine u dvorani Bosanskoga kulturnog centra u Tuzli. Sjednicu je savzao i njenim radom rukovodio, gospodin Ilija Jurišić, predsjedavajući Vijeća.

Razmatrana su slijedeća pitanja: 1. Vijećnička pitanja; 2. Razmatranje i usvajanje Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Općinskoga vijeća Tuzla; 3. Razmatranje i usvajanje Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o organiziranju općinske uprave; 4. Razmatranje i usvajanje Odluke o radnom vremenu objekata u oblasti trgovine, ugostiteljstva, zanatstva i uslužnih djelatnosti na području Općine Tuzla; 5. Razmatranje i usvajanje: a) Ugovora o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću, b) Odluke o usvajanju Ugovora o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću; 6. Razmatranje i usvajanje Odluke o dopuni Odluke o imenovanju komisije za davanje stručnih ocjena iz oblasti urbanizma; 7. Razmatranje i usvajanje: a) Odluke o izdavanju pod zakup čitaonice Čanići u Mjesnoj zajednici Dobrnja, b) Odluke o izdavanju pod zakup Društvenog doma Plane u Mjesnoj zajednici Šićki Brod; 8. Razmatranje i usvajanje Odluke o komemorativnom obilježavanju 25. maja. 9. Razmatranje i usvajanje Odluke o provođenju urbanističkoga projekta prostorne cjeline Kino "Koloseum" u Tuzli; 10. Razmatranje regulacijskoga plana rekreacijskoga područja i park šume "Ilinčica" u Tuzli - I faza - Analitičko-dokumentaciona osnova s prijedlogom Konceptije izgradnje i uređenja prostora; 11. Razmatranje Regulacijskoga plana prostorne cjeline "Grabov potok" u Tuzli - Kolektivno stanovanje - Konceptija izgradnje i uređenja prostora; 12. Razmatranje Regulacijskoga plana Stambeno-poslovne zone "Kreka" u Tuzli - I etapa - Konceptija izgradnje i uređenja prostora; 13. Razmatranje i usvajanje Imovinsko-pravnih akata; 14. Razmatranje Izvještaja o raspodjeli nepovratnih novčanih sredstava za Stambeno zbrinjavanje obitelji poginulih boraca, ratnih vojnih invalida i demobiliziranih boraca u vezi s raspisanim Oglasom od 09. 09. 2002. godine. 16. Razmatranje Izvještaja o kretanju zaraznih i drugih bolesti na području Općine Tuzla u 2002. godini i prva četiri mjeseca 2003. godine; 17. Razmatranje Informacije o epizootiološkoj situaciji na području Općine Tuzla sa posebnim akcentom na pojavu bolesti zoonotičnog karaktera; 18. Razmatranje Informacije o bespravnom radu, s prijedlogom mjera; 19. Razmatranje informacije o realiziranju zaključaka Općinskoga vijeća Tuzla u periodu prosinac 2002/veljača 2003. godine; 20. Razmatranje Informacije o stanju podrumskih prostorija i skloništa u stambenim objektima u gradu, s posebnim akcentom na urbana i utrošena sredstva na ime naknade za sklonište; 21. Tekuća pitanja: a) Obavještenje DD Centralno grijanje vezano za Informaciju o mogućnosti izrade projektne dokumentacije za priključke na sistem toplifikacije svih mjesnih zajednica iz općine Tuzla, s posebnim akcentom na one mjesne zajednice, koje gravitiraju toplovodu za Živnice.

Rat u općini Brčko, 1992 - 1995. - Institucionalno organiziranje obrane i srpski masakr u hrvatskim selima (I.)

MANJAK ORUŽJA I MIKRO LOKALPATRIOTIZMA

Pisati povijest određenoga razdoblja osobito je teško ako se radi o ratnome razdoblju, odnosno ratnim zbivanjima. Prije svega zato jer se radi o ekstremnom vidu ponašanja ljudi kao pojedinaca i čitavih naroda u kojima sve ljudske vrijednosti tonu ili su potonule. Demokratske i političke vrijednosti suobraćanja ne vrijede, ljudske moralne norme su prigušene u najboljem slučaju, a u najgorem, krše se na svakome koraku, i, jedino što još ostaje kao važeća norma, mislim, to je radi li se o obrambenome ili o osvajačkom ratu. Prvi je opravdan, pozitivan, a drugi, neopravdan, negativan.

Pisati povijest određenoga vremena i prostora, veoma je težak zadatak i uvijek se obavlja timski iako pojedinačna istraživanja i doprinosi mogu biti veoma važni pa i presudni. Pisanje povijesti određenoga razdoblja veoma je težak zadatak i zato jer on obuhvaća u sebi niz aspekata određene stvarnosti, političke, vojne, društvene, ekonomske, kulturne i mnoge druge aspekte koji svaki za sebe traži punu pažnju i sasvim je dovoljan da potpuno ispunji nečije profesionalno opredjeljenje i životnu karijeru. Pisati povijest određenog razdoblja osobito je teško ako se radi o ratnome razdoblju, odnosno ratnim zbivanjima. Prije svega zato jer se radi o ekstremnom vidu ponašanja ljudi kao pojedinaca i čitavih naroda u kojima sve ljudske vrijednosti tonu ili su potonule. Demokratske i političke vrijednosti suobraćanja ne vrijede, ljudske moralne norme su prigušene u najboljem slučaju, a u najgorem, krše se na svakome koraku, i, jedino što još ostaje kao važeća norma, mislim, to je radi li se o obrambenom ili o osvajačkom ratu. Prvi je opravdan, pozitivan, a drugi, neopravdan, negativan.

Jasno je da su bosanskohercegovački Hrvati u općini Brčko ali i u cijeloj BH kao narod u većini vodili obrambeni rat i to je ono što i meni, kao piscu ove serije povijesnih članaka skica publicističkih intoniranih, daje temeljno moralno opravdanje u radu na njima, ali i kao čovjeku Hrvatu moralnu satisfakciju što sam sudjelovao u jednome ratu na obrambenoj strani, braneći, na svoj način, svoj život, svoju obitelj i dom, a onda, time i hrvatski narod u općini Brčko i u BH, zajedno s bosansko-hercegovačkim Muslimanima s kojima smo se, razumljivo, našli na istoj strani. U povijesti bilo kojega naroda, razdoblje od deset godina je neznatno vremensko razdoblje za bilo kakva iole ozbiljnija povijesna zaključivanja, pogotovu ako je riječ o ratnim zbivanjima (što bismo možda mogli usporediti sa značenjem jednog dana u individualnim životima pojedinaca). Usprkos tome, za potrebe jednoga mjesečnika, uvjeren sam da su ovakvi povijesni prikazi potrebni i mogući i da mogu biti sasvim dobar početni okvir i osnova za dalji rad na ovoj temi koja svakako "teži" za svojom povijesnom istinom baš kao i sva tri naroda pojedinačno i zajedno u BH, koja bi im pomogla u prevladavanju međusobnih ponora kao i ponora u vlastitim glavama, s obzirom na vlastitu povijest, kako kod pojedinaca tako i kod čitavih kolektiviteta.

SNIMIO: MARKO DIVKOVIĆ 21.05.1994.



FORMIRANJE KRIZNOG ŠTABA
I 108. HVO BRIGADE

Obrana općine Brčko tijesno je povezana s cjelokupnom obranom hrvatskih interesa i teritorija u BH. Počeci obrane javljaju se od prvih dana 1991. godine kada se shvatilo da je rat, zapravo, neizbježan.

Na jednoj sjednici Predsjedništva HDZ-a BH od 23. I. '91. godine na kojoj je kao član predsjedništva bio nazočan i predsjednik HDZ-a općine Brčko, g. Mijo Anić, donesena je odluka o formiranju Kriznog štaba za BH zbog obrane hrvatskih interesa i teritorija jer je jasno shvaćena važnost takvog organiziranja u jednom teškom vremenu. No organiziranje Kriznih štabova nije teklo sukladno očekivanjima, odluka se činila suviše deklarativna i formalna.

Ali, u općini Brčko, predsjedništvo HDZ-a i jedan dio ljudi članova Općinskog odbora HDZ-a 1. IX. '91. godine su se dogovorili o žurnom formiranju Kriznoga štaba iz više razloga. Jedan od njih nalazio se u samom Brčkom u kojem je stacionirana jaka vojarna kao i jedna druga u Krepšću u blizini Brčkoga u koje se veliki dio bivše jugoslavenske vojske preselio nakon ratnih zbivanja u Sloveniji i u Hrvatskoj. Zbog toga se obrambeno organiziranje odvijalo u uvjetima konspiracije sa sviješću da se djeluje u sredini koja je postala opasna. Krizni štab je imao kontakte i s predstavnicima SDA, pokušavajući je animirati slično organiziranje bosanskohercegovačkih Muslimana. Nastojanja za suradnjom vrlo su se brzo potvrdila kao opravdana jer je već 16. i 17. V. '92. godine formirana zajednička 108. HVO brigada općine Brčko.

Vodstvo Hrvata u općini Brčko bilo je, također, inicijator organiziranja Hrvatske zajednice Bosanske Posavine kao jedinstvene obrambene cjeline. Takva zajednica je formirana listopada '91. godine, ali jedinstvena obrambena zajednica svih osam općina Posavine stvarno nije postignuta, a ni kasnije nije funkcionirala onako kako je trebala funkcionirati. Krizni štab je ispravno zaključivao, jer je općina Brčko imala granični i strateški važan položaj za Srbe prema istoku,

da će borbe na ovom prostoru biti teške te da zbog toga neće moći sama iznijeti teret obrane.

Krizni štab je obranu teritorija podijelio u dvije zone, pošto su i Hrvati općine Brčko živjeli u dva odvojena dijela. Šest sela u jugoistočnom dijelu općine teritorijalno je odvojeno muslimanskim selima od ostalih hrvatskih sela. (To je učinjeno i radi lakšeg operativnog djelovanja.) U Krizni štab se pokušalo uključiti ljude koji bi mogli biti najviše od koristi, a to su bili bivši vojni rezervisti JNA s određenim časničkim činovima i vojnim znanjima. Uz to su bili pripremljeni i određeni vojni planovi. Teoretski je sve bilo dobro urađeno, ali već u prvim danima rata, glavni organizatori otpora suočili su se s nizom poteškoća i shvaćali da je plan često "nešto" samo na papiru.

Negdje oko 15. IV. '92. godine vodstvo HDZ-a i Krizni štab odlučili su dislocirati Krizni štab iz grada, ali su tada naišli na teškoće smještaja na drugoj lokaciji. Naime, mnogi su ih Hrvati gledali s nepovjerenjem i sa strahom i odbijali im gostoprimstvo. Smještaj je najzad pronađen u kući gospodina Joke Đurđevića koji je tada boravio u Njemačkoj i vlastitu kuću im širokogrudno ustupio na korištenje. Po svjedočenju g. Anića, J. Đurđević je rekao: "Moji se ključevi nalaze kod moje majke, otidite i uzmite na raspolaganje sve što vam treba. Ako hrvatski narod pobijedi" - rekao je - "bit će i kuće, bit će svega, a ako izgubimo, ne treba mi ni kuća...". U kući Joke Đurđevića faktično je započelo formiranje hrvatskih vojnih postrojbi.

NAORUŽAVANJE HRVATA OPĆINE BRČKO

Organiziranje obrane je teklo postupno i dosta teško. Najteže je bilo naoružati hrvatski narod u općini Brčko. Krizni štab se susretao s nizom poteškoća, besparica je stalno bila prisutna. Glavna pomoć u naoružavanju stizala je iz Republike Hrvatske.

Od Hrvatske zajednice Bosanske Posavine je potekla ideja formiranja HVO-a, ali sam naziv "HVO" je preuzet iz Herceg-Bosne. Prve puške su počele da stižu na teritorij općine Brčko

mnogo prije 1. svibnja '92. godine. Osim besparice, to je bila druga poteškoća jer je područje općine već bilo protkano neprijateljskim formacijama i vojnom policijom, a vrlo često se, baš kroz njihove redove, moralo dovesti oružje. Zato treba biti zahvalan svima onima koji su noću prenosili po dva ili tri kilometra, kroz blato, vodu i snijeg, puške i municiju. A takvih je bilo puno. Ali, među njima je bilo i onih koji su, iznemogli, ostavljali sanduk s municijom u stranu i dolazili bez njega, a bilo ih je sram da to priznaju.

Rušenjem mostova na Savi, započinju ratna zbivanja u općini Brčko. Hrvatska sela žestoko osjećaju rat već 8. svibnja kada je došlo do masakra hrvatskih civila u selima Gornja i Donja Laništa i Donji Vukšić. Tada je stradalo 20 nenaoružanih osoba, civila bez ikakvih vojničkih znakova na sebi. Neposredno prije tragične smrti, neki su od njih bezbrižno sjedili po svojim dvorištima.

Za organiziranje u jaču vojnu formaciju nije bilo dovoljno naoružanja, a uz to, moralo se dijeliti na nekoliko sela. Masakr 8. svibnja možda se mogao i izbjeći da nije bilo određenih problema u obrani koji su se i kasnije osjećali, a to je svojevrsni "mikro lokalpatriotizam": mnogi su bili zainteresirani da brane samo vlastitu kuću ili selo. Bilo je teško na borbenu crtu mobilizirati nekoga npr. iz Ulica u Bijelu ili iz Bijele u Krepšić ili Gorice.

BRUTALAN MASAKR

Rat je počeo uništavanjima imovine i masakrima srpske vojske u cijeloj BH pa tako i

na području općine Brčko. Masakri su bili tako "temeljiti" da je nekim unakaženim civilima ili vojnicima tek naknadno trebalo utvrditi identitet. Također je nekim ljudima koji su ostali živi ali kojima nije ostalo ništa od njihove imovine, trebalo utvrditi identitet pomoću svjedoka, pošto su im sve osobne isprave izgorjele zajedno s kućom.

Na primjer, dva dana poslije napada na Gorice, blizu crkve u Goricama, nađeno je mrtvo tijelo u obrani sela poginulog i teško izmasakriranog vojnika, čiji se identitet nije mogao utvrditi. Tek naknadno je ustanovljeno, temeljem svjedočenja ljudi iz Krepšića, da je poginuli vojnik bio: Lucić Miroslav iz Krepšića, sin Bože, rođen 1971. godine. Bilježim i slučaj utvrđivanja osobnog identiteta Perikić Nike iz Gorica u kriznom štabu općine Brčko, čije su sve osobne isprave izgorjele zajedno s kućom na broju 101/6.

Spomenuti veliki masovni zločin nad civilima desio se početkom svibnja, kada se iz Donjih i Gornjih Laništa već veliki dio stanovništva iselio pred prijetnjama ratnih stradanja, a ostao je u njima samo manji broj starijih ljudi i žena. U ovim selima, kada se zločin dogodio, nije bilo nikakvih postrojbi.

Poslijepodne, oko 15.00 sati, 08. V '92. godine u Donja i Gornja Laništa ušla su 4 vojna transportera bivše JNA s točno nepoznatim brojem srpskih vojnika te počeli ubijati i masakrirati civile, pljačkati i uništavati imovinu. Uvečer istoga dana se čulo da ima ubijenih seljaka u Donjim Laništima. Sutradan se moglo ući u ta sela. Ustanovljeno je ubojstvo sedam civila. Kasnije su pronađena još dva tijela civila iz

Laništa, u Jasenovcu (zaselak u Ulicama) i na putu iz Donjih Laništa prema Marković Polju. Na osnovu osobne dokumentacije i prepoznavanja od strane mještana, utvrđeno je da su ubijeni bili: Nikolić (Ive) Martin, Breškić (Ive) Ivan, Nikolić (Ive) Marin (iz Gornjih Laništa); zatim, Bijelić (Tome) Marko, Tomić (Joze) Petar, Tikvić (Filipa) Mato, Tikvić (Tome) Jela (supruga Mate), Tikvić (Filipa) Ika (iz Donjih Laništa); i, Majranović Jela, iz Marković Polja. Zbog moguće opasnosti od zaostalih srpskih vojnika, ove su žrtve genocida prenesene i sahranjene u Poljacima.

Na isti način samo oko 17.00 sati, poslije Donjih Laništa "na red" je došao i Donji Vukšić. U Donjem Vukšiću ubijeni su: Franjić (Ive) Tunjo, Šarić (Ive) Božo, Čekić (Ive) Ivan (iz Donjeg Vukšića), i, Stjepanović (Marka) Vlado, izbjeglica iz Krepšića.¹

Na kraju, umjesto zaključka, jedna povijesna crtica. Vukšić je prije oko 250 godina imao samo pet obiteljskih kuća i u to vrijeme osmanske vlasti bio je čuven po hajduku Nikoli Jurinom. A Laništa u bivšoj Kraljevini Jugoslaviji su neposredno pred II. svjetski rat imala svega 41 obiteljsku kuću. Laništa su preživjela i Drugi svjetski rat i mnoge druge ratove od ranije i bilo je teško tada vjerovati na samom kraju XX. stoljeća da će ona promijeniti svoju etnografsku sliku. Na svu sreću, hvala Bogu, to se nije ni dogodilo.

Romeo KNEŽEVIĆ

¹ Ovaj prikaz zbivanja stavljen je na osnovu intervjua u listu "Odjek branitelja" od 09. 04. '93. godine s predsjednikom HDZ-a općine Brčko g. Mijom Anićem i na osnovu službenih zabilježki Kriznoga štaba općine Brčko o masakrima od 08. V. '92. godine u tri hrvatska sela.



JEDANAESTA OBLJETNICA 115. BRIGADE HVO "ZRINSKI"



U subotu, 10. svibnja 2003. godine svečano je obilježena jedanaesta obljetnica 115. brigade HVO "Zrinski", polaganjem vijenaca na Centralno Spomen obilježje na Husinu. Vijence su položile obitelji poginulih branitelja, udruge proistekle iz domovinskoga rata, gospoda: Ivo Andrić-Lužanski, Mijo Krešić, Pejo Banović i mnogi drugi. Sveta misa za poginule branitelje slavljenja je u župnoj crkvi na Husinu. Miso slavlje predvodio je i propovijedao vlč. Veselko Župarić. Poslije svete mise priređen je domjenak za slavljenike i goste.

115. BRIGADA HVO "ZRINSKI"

- U tuzlanskom kraju počeci priprema za obrambeni rat datiraju još od studenog 1991. godine. Tada je počelo djelovanje ŽIVINIČKIH SOKOLOVA u naselju Lug.

Hrvati su u ovim krajevima imali prvu organiziranu postrojbicu. Gospodin Ivo Andrić Lužanski okupio je prvi pokret otpora na ovim prostorima. Poslije agresije na Hrvatsku 1991. godine, u jesen 1991. organizirano je praćenje vojne zračne luke u Dubravama, te dojavljivano uzlijetanje zrakoplova koji su išli rušiti Hrvatsku. Istodobno je za hrvatske i bošnjačke mladiće novake organiziran bijeg iz JNA. Ista skupina je zaslužna i za



115. brigada HVO "Zrinski" 10.05.1993.

početnu opskrbu oružjem iz Hrvatske. Živinički sokolovi stasali su od voda do bojne. Oni su jedan od korijena iz kojih je izrasla 115. brigada HVO "Zrinski". Sukob sa JNA na Sprečanskom mostu u Malinama, 27. travnja 1992, bio je početak oružanih borbi i otpora velikosrpskome agresoru. Hrvati su imali i prve žrtve na Sprečanskome mostu travnja 1992.

115. brigada HVO "Zrinski" bila je formirana i locirana na čitavom terenu Hrvatske zajednice Soli. Pokrivala je općine Banovići, Živinice, Lukavac i Tuzla. Stasale su bojne i satnije.

Četiri bojne: Pro patria, Frankopan, Herceg-Stjepan, Kralj Tomislav. To su bile izuzetno jake cjeline, dobro uvježbane, dobro naoružane, dobro opremljene, koje su bile u stanju izvršiti svaki bor-

beni zadatak. Satnije: Živinički sokolovi, Škorpion, Poskok, Prima i dr. Ratovali su na Majevici, Bosanskoj Posavini i svuda gdje se ukazala potreba i na svim prostorima gdje je ratovao 2. korpus Armije BiH. Driječna na Majevici koja je uspjela sačuvati samobitnost hrvatskoga naroda ostala je enklava zahvaljujući hrabrosti naših vitezova. Vojnici odlaze na posavsku bojišnicu.

Među najhrabrijim vojnicima valja spomenuti Viktorina Jurića, poznatijeg kao Paša, iz Driječne, živu legendu među hrvatskim borcima: borac u 204. vukovarskoj brigadi veterana, postao je zapovjednikom bojne "Pro patria". Zvali su ga "Vukovarac iz Driječne", jednom je teže, sedam puta lakše ranjavan. Poslije Vukovara, domoljublje ga je povuklo na rodnu Majevicu.

A onda, krajem 1993. godine, dolazi naredba da 115. brigada HVO "Zrinski" ne može više biti brigada HVO. Tako je 10. siječnja 1994. godine rasturena jedna slavna i opjevana brigada - 115. brigada HVO "Zrinski".

115. brigada HVO "Zrinski" imala je 59 poginulih, 64 teško ranjena i 60 oboljelih, dok je lakše ranjeno 137 borbovnika.

Zapovjednik brigade je bio gospodin Zvonko JURIC.

Juraj Novosel



Obilježavanje 11. obljetnice 108. pješačke brigade HVO Ravne-Brčko

U nedjelju, 11. svibnja 2003. godine u prisutnosti velikoga broja branitelja i gostiju svečano je obilježena jedanaesta obljetnica 108. pješačke brigade HVO Ravne-Brčko.

Vijenci su položeni u Boderištu i kod Spomen obilježja u Dubravama. Nakon svečanosti u velikoj dvorani Hrvatskoga doma u Seonjacima priređen je domjenak za slavljenike i goste.



Program tradicionalne manifestacije

DANI ANTIFAŠIZMA

U Tuzli su, u vremenu od 8. do 15. svibnja 2003. godine održane manifestacije pod nazivom DANI ANTIFAŠIZMA.

U četvrtak, 8. svibnja održana je Svečana akademija u povodu 9. svibnja Svjetskoga dana pobjede nad fašizmom, u Bosanskome kulturnom centru na kojoj su govorili: Šefkija Vrabac, potpredsjednik SUBNOR-a Tuzla i načelnik Općine Tuzla, Jasmin Imamović.

U petak, 9. svibnja na ceremonijalnom platou Slana banja, odana je počast žrtvama fašizma polaganjem vijenaca na Partizanskom spomen groblju i polaganjem vijenaca na spomenik poginulim braniteljima Tuzle i BiH 1992.-1995. godine, te polaganje vijenaca na groblju civilnih žrtava.

Tom prigodom obratio se Božo Novaković, predsjednik SUBNOR-a Tuzle.

U četvrtak, 15. svibnja, odana je počast žrtvama fašizma u povodu obilježavanja 15. svibnja 1992. značajnoga dana u povijesti Tuzle, na ceremonijalnom platou Slana banja.

Položeni su vijenci na "Partizanskome spomen groblju" i na spomenik poginulim braniteljima Tuzle i BiH 1992.-1995. godine, te na groblju civilnih žrtava.



Na ovoj značajnoj manifestaciji obratio se Tahir Bašić, predsjednik JOB Unije veterana Tuzla, slijedećim riječima:

Dame i gospodo, drugarice i drugovi,

Poštovani suborci, dragi prijatelji,

Okupili smo se da odamo počast braniteljima Tuzle i Bosne i Hercegovine. Mjesec svibanj je u Tuzli historijskim događajima označen kao mjesec tuge i opomene, kao mjesec borbe i prkosa, kao mjesec u kome se dogodila i najveća tuzlanska bol, i najveća tuzlanska bitka za slobodu.

Tuzla je odavno već prepoznatljivi simbol evropskog antifašizma. Kao da je sama sudbina htjela da se u mjesecu u kome se obilježava

Svjetski dan pobjede nad fašizmom, kao i Dan Evrope, u Tuzli dogode ovi događaji koji su obilježili njen identitet koji se sažima u jednoj jednostavnoj misli koja glasi: Uprkos bolu, Tuzla je ostala Tuzla. Uprkos tragediji, Tuzla je postala još snažniji svjetionik tolerancije i dobrote.

Tuzla i Tuzlaci mogu biti, s pravom, ponosni na svoju antifašističku tradiciju, koja je kovana u Drugome svjetskom ratu i u Ratu za slobodu Bosne i Hercegovine. Pedeset godina poslije pobjede u Drugom svjetskom ratu, BiH i njeni narodi ponovo su se našli na udaru povampirenoga fašizma. Ponovo su hiljade Bosanaca i Hercegovaca ubijani, trpani u logore i protjerivani iz svojih domova zarad bolesnih ciljeva bolesnih umova koji su sanjali nacističke snove o etničkoj čistoći. Ta tzv. etnička čistoća je u civilizacijskom kontekstu zapravo etnička duhovna prijavština, jer je ostvariva samo nasiljem i primitivizmom. Nema ni jedne demokratske nacije na svijetu koja propagira tzv. etničku čistoću.

Tuzla i Tuzlaci su i ovaj put pravovremeno znali prepoznati fašizam i na pravi način mu se suprotstaviti. Na prvim linijama odbrane bili su sinovi ovoga grada, bez obzira na nacionalnu i vjersku pripadnost. I upravo to zdravo multietničko i humanističko jezgro bilo je kohezivni faktor koji je odigrao izuzetno značajnu ulogu u očuvanju BiH kao jedinstvene države.

Tu svoju snagu Tuzla crpi iz različitosti svojih naroda Bošnjaka, Hrvata i Srba, ali isto tako iz bogate tradicije i kulture Slovenaca, Italijana, Austrijanaca, Čeha, Židova, Roma i mnogih drugih narodnosti koji su dio sebe utkali u multietničko biće ovoga grada. Podsjećanja radi, početkom 20. stoljeća, oko 35% stanovništva Tuzle bila je nebosanskoga porijekla. To je doprinijelo da se Tuzla izgrađuje kao grad internacionalnoga duha, kome su strani pojmovi nacionalizma i nacionalne samoizolacije. Još je Husinska buna iz 1922, o kojoj su pisali svi vodeći evropski listovi, potvrdila da je Tuzla grad koji umije razmišljati samo u civilizacijskim okvirima. I to što smo 2. oktobra 1943. postali najveći oslobođeni grad u Evropi logičan je slijed historijskih i multikulturalnih shvaćanja. U toku agresije na Bosnu i Hercegovinu, u kojoj je Tuzla ostala svjetionik tolerancije, samo je



potvrđeno ovo historijsko pravilo. Petnaestoga maja 1992. godine otpočeo je jedan od najtežih perioda u povijesti Tuzle. Usprkos brojnim iskušenjima, Tuzla i Tuzlaci su ostali ono što su oduvijek i bili - grad tolerancije i ljubavi. Bitka na Brčanskoj maliti značila je prekretnicu u ratu za slobodu BiH. Bio je to embrion obrane i očuvanja najveće slobodne teritorije u BiH.

Najstrašnije udarce našoj civilizaciji oduvijek su zadavale pojave fašizma, nacionalizma, šovinizma i svih drugih oblika mržnje i ništavila.

Stoga Vas želim podsjetiti na našu svakodnevnu odgovornost pred samim sobom, pred poviješću i dolazećim generacijama, jer fašizam, nacizam ili neofašizam, ma kako da ih zovemo, predstavljaju najveću opasnost za čovjeka, oni su njegova negacija. A naša je obveza da budućnost odgajamo na tekovinama časne, antifašističke i slobodarske prošlosti.

To je ideja sa kojom je branjena i obranjena Tuzla 15. maja, 1992. godine, ali i ideja na kojoj će se graditi budućnost našega grada i naše domovine.

J.N.



Sjećanje na 25. svibanj 1995.

TUZLANSKO SJEĆANJE NA UBIJENU MLADOST

Kaplja bola i tuge

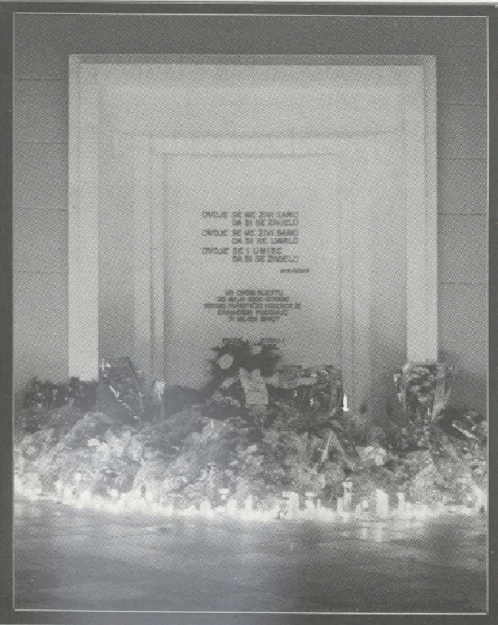
25. V. 1995 - 25. V. 2003.

U Tuzli je u nedjelju, 25. svibnja 2003. godine obilježena osma obljetnica stradanja mladih na Kapiji. I ove godine Tuzla je obilježila godišnjicu tragedije na Kapiji, tužnu uspomenu na dan kada su Miloševići i Karadžićevi zločinci, ispaljenom granatom sa Ozrena, ubili 71 mladu osobu, čija prosječna starosna dob nije prelazila 21 godinu života, a ranili više od 150.

Zajedničko groblje i Kapiju su pohodili majke, očevi, braća i sestre, mnogi prijatelji, građani, te predstavnici vlasti, političkoga, kulturnog i vjerskoga života, te odali počast žrtvama toga zločina, zatim položili cvijeće i vijence i zapalili svijeće.

Umjetnička obraćanja bila su na otvorenoj sceni Bosanski ćilim na Slanoj banji, a komemoracija je održana na Kapiji.

Udruga Hrvatska žena položila je cvijeće i zapalila svijeće na zajedničkom groblju na Slanoj Banji.



MISA ZA BLEIBURŠKE ŽRTVE I ŽRTVE KRIŽNOGA PUTA

Bleiburg nije govor mržnje već pomirenja, poručio je biskup Želimir Puljić

Spomendan bleiburških žrtava i žrtava Križnog puta obilježen je u nedjelju, 11. svibnja na Bleiburškom polju u Austriji u nazočnosti hrvatskih državnih dužnosnika, predstavnika Katoličke crkve i Mešihata Islamske zajednice, predstavnika političkih stranaka, domobranskih i udruga dragovoljaca Domovinskog rata te brojnih hodočasnika iz raznih dijelova Hrvatske, BiH i inozemstva.

Svečano misno slavlje zajedno s brojnim svećenicima predvodio je predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu dubrovački biskup **Želimir Puljić**, kao prvi biskup koji predvodi spomen misu za sve bleiburške žrtve i žrtve Križnog puta.

Na početku propovijedi biskup Puljić istaknuo je kako je Bleiburg "sintagma najvećeg stradanja Hrvata u 20. stoljeću" te je podsjetio na okolnosti u kojima je mučki ubijeno više tisuća hrvatskih vojnika, žena i djece, a preživjeli podvrgnuti mučeničkom Križnom putu od Bleiburga preko Slovenije, Hrvatske, BiH do Makedonije. Istaknuo je također kako je Bleiburg, metafora stradanja



Hrvata na Bleiburškom polju, bio 50 godina povijesno osporavano i zataškavano, a tek demokratskim promjenama u Hrvatskoj dolazi do njegove "rehabilitacije" te je stoga sada potrebno ispitati sve činjenice i stradanja žrtava.

Osvrnulo se na obilježavanje 50. obljetnice bleiburškog stradanja te istaknuo kako je, napokon, taj događaj nakon 50 godina, pretvoren u svehrvatsku nacionalnu brigu kako ne bi bio zaboravljen. Nadalje, podsjetio je na stradanje Hrvata od Krbave do nedavnog Domovinskog rata, na

osuđivanje Hrvata od turskih, austrougarskih, jugoslavenskih do međunarodnih sudova, istaknuvši kako su Bogu bliski svi oni, koji su nepravedno osuđivani, obespravljani, politički proganjani.

Neka križni putovi naših stradanja, ujedinjeni s Kristovom mukom, budu zalog spasenju s neba, te poticaj za očuvanje vjere, poručio je biskup Puljić. Istaknuo je kako Hrvati ne pristaju na zov groblja i oružja, tim zlom koji je trajno obilježio 20. stoljeće, te da Crkva trajno poziva na obraćenje, ljubav, mir i dobrotu. Spomen na hrvatske žrtve nije govor mržnje, nego je zborovanje, kako je rekao biskup Puljić, poziv na svjedočenje utopije mira i praštanje. Istaknuo je važnost molitve, rekavši kako molitva i sakramentalni život donose mir srca, odnosno srce mira. Nadalje, poručio je da hrvatska stradanja trebaju biti poticaj za stvaranje novog svijeta, Hrvatske i Europe, te pozivaju na svjedočenje mira, ljubavi, praštanja i pomirenja. Na kraju je propovijedi uputio zagovor sv. Mariji da nam bude primjer i svjetlo u našim životima, (kta/ika)

JASENOVAC

KOMEMORACIJA

ŽRTVAMA JASENOVAČKOGA LOGORA

Pokrovitelj Komemoracije bio je Stjepan Mesić, predsjednik Republike Hrvatske

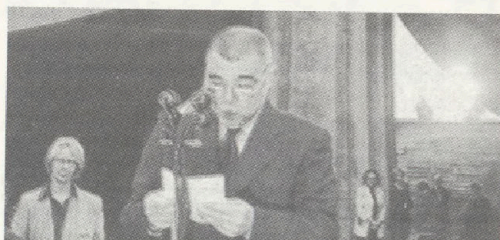
Komemoracija žrtvama Jasenovačkog logora održana je u nedjelju, 11. svibnja u Jasenovcu.

Uz pokrovitelja Komemoracije Stjepana Mesića bilo je izaslanstvo Sabora, Vlade RH, Glavnog stožera HV, Predsjedništva BiH, Saveza antifašističkih boraca Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Slovenije, veleposlanstva zemalja u Hrvatskoj, Židovske općine, Srpskoga nacionalnog vijeća, Udruge Roma i drugih, stranaka, te lokalnih vlasti.

U Jasenovcu se za vrijeme NDH nalazio koncentracijski logor (1941 - 1945.) u kojem su ustaše mučile i sistematski ubijale zatočenike Hrvate-antifašiste i borbe NOV, te Srbe, Židove i Rome. U logoru je pobijeno više tisuća muškaraca, žena i djece.

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić u svom je govoru, između ostalog, naglasio:

(...) *Jasenovac je bio jedno od najvećih stratišta u vrijeme države koja je možda bila zamišljena kao Hrvatska, ali koja nije bila hrvatska. Današnja*



Hrvatska ni po čemu nije sljedbenik te državne tvorevine koja je, nažalost, imala hrvatsko ime. Kao predsjednik RH želim izraziti duboko žaljenje zbog nevinih žrtava koje su pale od ruke onih kojih su zlopotrijebili ideju hrvatske države kao pokriće za ubojstva, pljačke i progone...

(...) *Znamo što se događalo, ne zatvaramo oči pred istinom, spremni smo se suočiti s činjenicama, sve pod geslom - ne zaboravljamo i nećemo dopustiti da se ponovi. Sukobi prošlih generacija ne smiju postati sukobima sadašnjih, ali nove*

podjele na crti fašizma i antifašizma mogli bi obnoviti oni koji uporno i agresivno, ponovno zlorabeći hrvatsko ime, nastoje rehabilitirati kvilinski režim.

(...) *Naturaju nam zaborav i povijesne falsifikate u ime tzv. općehrvatske pomirbe. Današnjim generacijama pomirba nije potrebna. Naša djeca i danas uče iz udžbenika u kojima neće naći istinu o Drugome svjetskom ratu. Tome mora doći kraj. Oni koji bi htjeli mlade pretvoriti u zarobljenike falsificirane povijesti često su glasni i agresivni. Nisu bez utjecaja, ali su ipak manjina.*

Nema i ne može biti rehabilitacije ustaštva i fašizma...

Govor Stjepana Mesića oko dvije tisuće prisutnih prekidalo je pljeskom.

Delegacije na ovoj Komemoraciji položile su vijence i cvijeće u kriptu spomenika Kameni svijet.

(Večernji list)

Iz HVIDR-e Soli

IZVJEŠTAJNO-IZBORNA SKUPŠTINA UDRUGE HVIDR-a SOLI



Radno predsjedništvo

Na Breškama je 17. svibnja 2003. godine održana Izvještajno-izborna skupština Udruge HVIDR-a Soli u prisutnosti članova Skupštine i brojnih gostiju.

Skupštinu je otvorio i njezinim radom rukovodio predsjednik Predsjedništva Udruge gospodin **Mato Brkić**. Predsjednik je pozdravio goste, invalide i predstavnike drugih Udruga,

zatim je minutom šutnje odana počast poginulim braniteljima.

Skupštinu su pozdravili i poželjeli uspješan rad Dinko Čutura, predsjednik HVIDR-e županije Posavske, Jozo Tunjić, koordinator skrbi TK, fra Blažen Lipovac, Mijo Krešić, Juraj Novosel i Zvonko Bosankić.

Nakon rasprave i usvajanja izvještaja o radu, financijskoga izvještaja, utvrđena je lista kandidata za tijelo HVIDR-e i obavljen je izbor.

U **Predsjedništvo** Udruge izabrani su: Mato Brkić, Adolf Banović, Pero Dugonjić, Vito Matošević, Stipo Đaković, Božo Grabovićkić i Slobodan Filipović. U **Nadzorni odbor** izabrani su: Vlado Pavljašević, Jozo Kolanović i Amir Sale-



Mijo Krešić, fra Blažen Lipovac

tović. Za **tajnika** Udruge je izabran Božo Čajić. Nakon izbora tijela Udruge, usvojen je plan i program rada Udruge za period do naredne Skupštine.

Po završetku rada Skupštine priređen je domjenak.

J.N.

MANJAK ZATVORA ili VIŠAK LOPOVA

Krivo (o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

Tekući zahvati na reguliranju korita rijeke Jale, na teritoriju lukavačke općine, u potpunosti mijenjaju zemljopisni i geo-politički položaj zemljišnih parcela u Jalskome polju, čiji su vlasnici žitelji Donjega Bistarca.

Umjesto da se korekcije korita prave onim dijelom kojima Jala teče od postanka, neki novi urbanisti prokopavaju novo korito, tik pored magistralne prometnice Tuzla - Doboj. Dok se poslovi ne okončaju i planirani mostovi ne izgrade, ako se ikada izgrade, Bistarčanima je onemogućen pristup imanjima. Po okončanju ove zamašne investicije najveći dio bistaračkoga zemljišta naći će se na lijevoj obali, neke nove Jale, a do sada su bili na desnoj obali.

Liječnik, HSS-ovac i Bistarčanin **Srećko TUNJIĆ**, tvrdi da je ovaj posao i etničko nabacivanje, životnih šansi i mogućnosti, susjedima Bošnjacima iz Bokavića. Postavljam pitanje što bi na ovu tvrdnju rekao Bistarčanin **Rado TUNJIĆ**, inače SDP-ov predsjednik Općinskog vijeća u Lukavcu.

Kolega mi po peru i djelatnik FRONTA SLOBODE **Mirza Mukić**, nednedavno insistira da ga oslovjavam sa **hadži** Mirza MUKIĆ ili sa Mirza HADŽIMUKIĆ.

Na moje pitanje zašto, odgovorio je da ga nerviraju brojni poznanici koji su uz svoja prezimena prikačili odrednice hadži, beg i slične, a ni po čemu nisu od njega ni pametniji, ni sposobniji.

Nemam namjeru provjeravati kako je tko dobio prezime sa prefiksom hadži, beg, hafiz, odnosno hadžić, hafizović, begović ili sve to zajedno, ali cijenjenoga kolegu Mukića ubuduće ću oslovjavati sa **hadži** Mirza MUKIĆ.

Jedan ojađeni, osiromašeni, bolesni, usamljeni, nezadovoljni i rezignirani umirovljenik, sa minimalnom mirovinom, koji je zamolio da ostane anonimn, tvrdi da ima rješenje za sve umirovljeničke probleme i teškoće.

Njegov prijedlog je da svi umirovljenici održe mirne demonstracije na nekom minskom polju i jednim potezom riješe briga i sebe i državu.

Ne podržavam prijedlog ovoga umirovljenika, ali oni koji ne brinu brigu o ovoj populaciji morali bi ovakve i slične poruke shvatiti više nego ozbiljno. Ili još bolje, da oni organiziraju kakav domjenak na minskome polju.

Udruženje građana "Otvoreno društvo" iz Lipnice, kojemu je na čelu umirovljeni rudar **Ramiz MURIĆ**, od zakonodavnih, izvršnih i sudskih vlastodržaca u BiH traži efikasno, profesionalno i nepristrano procesiranje svih onih koji su protuzakonito stekli velika bogatstva. Istodobno se traži da dotični tajkuni i tajkuncić namire štete koje su prouzročili državi, ali i da im se oduzme imovina stečena na sumnjiv način.

Još samo da ovakve zahtjeve pokrenu vladajuće garniture, pa da se osiromašeni i ojađeni narod još nećemu i ponada. Ako se ima čemu nadati osim utopističkim utjehama - bit će bolje. Hoće, ali kako kome?

Nedavno sam u jednome televizijskom izvješću čuo informaciju da Bosna i Hercegovina ima manjak zatvora.

Sklon sam tvrdnji da imamo višak lopova i kriminalaca, a ova i ovakva tvrdnja ima izravnu vezu sa tvrdnjom koju mi u jednome razgovoru za Front slobode izrekao gospodin **Almir ŠAHINPAŠIĆ**, tada direktore živiničkoga "Konjuha", a sada na čelu Tuzlanske banke, da nije problem u višku radnika, nego u manjku posla.

Josipu BROZU - TITU, se Goli otok pripisuje, kao jedna od najvećih političkih grešaka.

Vehid JAHIĆ, urednik u tuzlanskome dopisništvu "Oslobodjenja", tvrdi da bi Bosni i Hercegovini danas bio potrebit jedan poveći Goli otok, ali da narod odluči o tome koje lopove, tajkune, profitere i vladajuće homo-politikuse, bivše i aktuelne, treba tamo poslati.

Nositelji "Zlatnoga ljiljana" i sličnih ratnih odličja javno postavljaju pitanje: "Jesmo li heroji ili teret ratne prošlosti?"

I sami znaju da su, vladajućim garniturama, ovo drugo, ali se raznoraznim pitanjima valjda tješe.

Lukavačkoj Fabrici sode, nednedavno je promijenjen naziv u Društvo ograničene odgovornosti "Soda-invest" Lukavac.

Nameće mi se pitanje je li se do sada u ovom poduzeću radilo bez odgovornosti? Ako je suditi po zapuštenosti proizvodnih postrojenja i financijskim dubiozama, onda je odgovornost bila minimalna.

Lider SDP-a dr. **Zlatko LAGUMDŽIJA**, nedavno je izjavio: "Ova vlast je sebe dovela u situaciju da traje onoliko koliko to treba OHR-u, a ne onoliko koliko je dobila mandat birača".

Bojim se da će unatoč tome aktualna vlast trajati mnogo dulje nego što je trajala vlast SDP-ove. Alijanse za promjene, koja je malo što promijenila.

P. S. Jedino mi nije poznato što bi na ovo rekao mr. Ekrem ŠEHOVIĆ, predsjednik Općinskoga odbora SDP-a Tuzla.

Kada je riječ o drugu Lagumdžiji moram citirati i prokomentirati još jednu njegovu izjavu u kojoj tvrdi: "Nedavno me pitao jedan student da li znam kada će se početi praviti partizanski odredi? Na moj upit zašto, rekao mi je: Imamo strane okupatore i domaće izdajnike na vlasti - fale samo partizani. Shvatio sam to kao šalu, i za sada, samo kao upozorenje mog mladog kolege."

Dr. Lagumdžija bi mogao i trebao prokomentirati i dvogodišnje vrijeme njegove vladavine u BiH.

A, da nam je neka vrsta partizanske jednako-pravnosti potrebna više je nego očividno.

Glodur HRVATSKOGA GLASNIKA gospodin Juraj NOVOSEL, postavlja pitanje kada će se političko-medijaska pozornost na bh prostorima posvetiti žrtvama Bleiburga, kao što se posvećuje brojnim svibanjskim obljetnicama?

Uredniče Novosel, sklon sam tvrdnji da to nećete dočekati ni Vi, a ni moja krivo (o)gledana malenkost.

"SVI ZA MIR"

Dana, 17. travnja 2003. godine u Bosanskom kulturnom centru organizirana je manifestacija "Svi za mir", u organizaciji Referentne grupe - Tuzla, a koja je za cilj imala okupiti sve nevladine organizacije, obrazovne i kulturne institucije, kako bismo ujedinjeni, na simboličan način dali svoj doprinos miru u svijetu.

Toga dana Bosanski kulturni centar je bio stecište ideja, gdje je svaki sudionik na svome štandu iskazao koliko je jaka želja za očuvanjem mira, tolerancije i suživota.

Mnogobrojnim sudionicima pridružila se i Udruga "Hrvatska žena", sa svojim idejama simboličnoga karaktera.

Veliki globus, golub mira i potpisi posjetitelja, kao i kruh kojega su mogli svi kušati, izražavali su želju za mirom, zajedništvom i blagostanjem svih ljudi u svijetu.

Ljubica STJEPIĆ

Nikada nismo bili u nepovoljnijem položaju

Sa jednim poklonjenim ministarskim mjestom u Vladi Tuzlanske županije, bez donaćelničke dužnosti u Tuzli, sa marginaliziranim hrvatskim jezikom i sve manjim brojem Hrvata na direktorskim mjestima u državnim institucijama, Hrvati u ovome kraju nikada nisu bili u nepovoljnijem političkome položaju

Županijski odbor Hrvatske seljačke stranke je početkom rujna prošle godine, tadašnjoj županijskoj vlasti, odnosno na ruke: **Selima BEŠLAGIĆA**, predsjednika Županije, **Senahida ŠAKOVIĆA**, predsjednika Vlade, **Izeta ŽIGIĆA** i **Tome VIDOVIĆA**, predsjednika i dopredsjednika Sabora, **Enesa DUVNJAKOVIĆA**, ministra obrazovanja, znanosti, kulture i športa, **Ljube RADIĆA**, pomoćnika u ovome ministarstvu, **Marice PETROVIĆ**, stručne suradnice za obrazovanje, **Izudina KAPETANOVIĆA**, rektora Sveučilišta Tuzla i **Seada ČAUŠEVIĆA**, predsjednika Upravnog odbora Sveučilišta, uputio zahtjev u svezi obrazovnom problematikom sa stajališta prava konstitutivnog naroda, a radi stvaranja ambijenta i pretpostavke za očuvanje narodnoga identiteta.

Do današnjega dana odgovor nije stigao ni sa jedne adrese, pa se nameće pitanje jesu li ovo pitanje bivši ostavili sadašnjim vlastodršcima.

Poklonjeno ministarsko mjesto

Obzirom na to da Hrvati Tuzle i Tuzlanske županije, sa jednim poklonjenim ministarskim mjestom u Vladi - **Rado PEJIĆ**, ministar pravde - bez donaćelničke dužnosti u Tuzli, sa marginaliziranim hrvatskim jezikom i sve manjim brojem Hrvata na direktorskim mjestima u državnim institucijama, Hrvati u ovome kraju nikada nisu bili u nepovoljnijem političkome položaju, najvjerojatnije spomenuti odgovor nikada neće ni stići. Bošnjačka brojnost i sukladno tomu poli-

tička i svaka druga dominacija nije upitna, ali je indikativno to da paralelno sa Hrvatima i Srbi imaju jedno poklonjeno ministarsko mjesto u Vladi. Uz to donaćelnik Tuzle je Srbin, ali i jedan od dopredsjednika Općinskoga vijeća Tuzla. Zbog ranije stečenih znanja i navika, nekom vrstom automatizma, srpski jezik je dominantniji i od bosanskoga i od hrvatskoga. O nezastupljenosti Hrvata u županijskoj i općinskim administracijama suviše je govoriti, jer bošnjačka vladajuća većina o paritetu i jednakopravnosti te vrste nikada nije vodila računa. I vjerojatno neće povesti u dogledno vrijeme!

Nacionalno pitanje pod tepihom

Sve ovo navodimo radi toga što je (ne)rješavanje nacionalnoga pitanja u BiH, jedno o najboljih i najosjetljivijih, a dok se društveno-politički karcinom ove vrste ne otkloni, nemoguće je govoriti o jednakopravnosti naroda. Otkako je u BiH, odnosno poslije višestranačkih izbora 1990. godine, ustrojen novi ustavno-politički poredak, položaj Hrvata nikada nije bio primjeren onome što konstitutivnost podrazumijeva. Što je još indikativnije i životno-politički opasnije, šutnja i ignoriranje od strane brojčane i političke nacionalne većine, najčešći je odgovor na sva pitanja i javne prozivke. Ilustracije radi, poslije lokalnih izbora 1997. godine, kada je na političko - (pred)izbornoj sceni bila već zaboravljena koalicija - "Udružena lista 97", Hrvati su u parlamentu Općine Tuzla imali ČAAAK 10 zastupnika. Lider Županijskoga odbora HSS i tadašnji općinski parlamentarac **Srećko TUNJIĆ**, tražio je da se u uvodni dio, odnosno preambulu, Statuta Općine Tuzla uvrsti odrednica da se i na ovoj razini rješavaju nacionalna pitanja, ali prijedlog nije prošao. Po tko zna koji put nacionalno je pitanje gurnuto pod tepih, a vrijeme pokazuje da federalni Dom naroda, nije dovoljan za zaštitu vitalnih nacionalnih interesa. On to nikada neće ni biti, jer život i konkretni problemi nisu na razini državnih vrhova i parlamenata, nego u lokalnim zajednicama - zaselcima, selima, mjesnim zajednicama, općinama...

Nit vodilja za ove redove bila mi je poruka da PRAVA KRITIKA STVARA, A NE RUŠI, što ju je spomenuti politikus Tunjić, izrekao u Hrvatskome Glasniku, iz travnja 2001. godine. No, više sam nego uvjeren da ni ovaj tekst i potrošeni novinski prostor ništa neće promijeniti. Unatoč tome ostajem u uvjerenju da je i propali pokušaj bolji i produktivniji od šutnje. Ako ni zbog čega drugoga, neka ostane zapisano da se o političkome položaju Hrvata u Tuzli i Tuzlanskoj županiji, u određenome vremenu novina sa hrvatskim predznakom javno zalagala za svoj puk i po cijenu da izgubi financijsku potporu, pa i dio čitateljstva.

Nikola J. IVANOVIĆ

Medicina rada u Europi

Prvi kongres medicine rada Bosne i Hercegovine u Tuzli

Od 22 do 25. svibnja 2003. u Tuzli je održan Prvi kongres medicine rada BiH. Na kon-

gresu su sudjelovali specijalisti medicine rada iz BiH i stručnjaci iz susjednih zemalja što Kongres stavlja u red susreta s međunarodnim značenjem.

U ovoj, za bosanskohercegovačku medicinu rada, posebnoj prigodi prezentirano je 20 predavanja i 90 znanstveno-stručnih radova.

Sadržaji nisu bili samo iz oblasti specijalista medicine rada, nego i iz drugih medicinskih oblasti koje su usko vezane za proučavanje i rješavanje problematike zaštite zdravlja radnika-zaposlenika, izloženih raznim štetnostima pri radu.

Organizacijski odbor radio je u sastavu: **Nurka Pranjić**, predsjednica, **Refik Bešlić**, potpredsjednik, **Ljiljana Maleš-Bilić**, potpredsjednica, **Mirsad Čabara-bdić**, glavni tajnik, **Srećko Tunjić**, tajnik, **Ismet Čanić**, rizničar, **Minika Pjanić** i **Safija Kalajić**, tehničke tajnice.

Kongres je ocijenjen uspješnim. Ovo je prvi poslijeratni čin u ustroju bosanskohercegovačke medicine rada na približavanju razvojnog konceptu i legislativi europske medicine iz ove oblasti.

S. T.

Fra ZDRAVKO DADIĆ, ŽUPNIK I GVARDIJAN U DUBRAVAMA

"Šimune, put je do raja iz zavičaja"

Ž. Čorak

Jesmo li mi obični vjernici koji nemamo načina putovati u velika svjetska svetišta uskraćeni za izravan susret s Bogom? Kako si možemo dočarati svjetla i sjaj tih znamenitih mjesta mi čije su porušene crkve još uvijek gomila amorfnoga čelika i betona? Kojim to tajnovitim kodovima naša molitva dopire do Božjega uha? Je li naša jednostavna kajda kojom pjevamo poruku Radosne vijesti Bogu mila, i trebamo li, možda, još puno mijenjati kako bismo bili uočeni i zaštićeni, malo promaknuti? Zašto mi nemamo zagovornika, "naše gore lista" koji razumije našu britku grubu riječ, naš odsječen ton koji nema prizvuk molitve, naše ranjeno srce koje je puno nepovjerenja i strepnje?

Ako si postavljate ovakva pitanja i prigovore na vlastitu sudbinu, možda Vam pomogne ovaj razgovor u Hrvatskome Glasniku.

Ne morate dugo, daleko i skupo putovati. Ako dođete u Dubrave, sada već poznatu posavsku župu u Distriktu Brčko, možda mognete prepoznati šansu vlastitoga susreta s Bogom. Možda pored novih temelja crkve što strše izmiješani sa starom u ratu porušenom Dubravskom crkvom, susretete mladoga fratra i imadnete sreću da vam posveti vrijeme i saznate što se to ovih godina u Dubravama događa i zašto su Dubrave onaj svjetionik što nam se nudi u traženju mjesta susreta sa Svevišnjim.

Gvardijan dubravski, fra Zdravko Dadić od kolovoza 2000. vodi ovu župu i samostan, a prije toga bio je župni vikar u Vitezu. Tamo je, uz redovite pastoralne obveze, obnašao službu voditelja karitasa, i Frame. A bio je i vojni kapelan. Ranjen je 1993. pa se liječio sve do 1995. Živ, zdrav, mlad i lijep kakvo ga je majka Kata 1966. donijela na svijet u Tramošnici, nakon Daytonškoga sporazuma sudjelovao je u izgradnji mira i obnovi gospodarstva kao i župne kuće u Vitezu.

U sunčanom svibanjskom prijedpodnev, fra Zdravko, iako domaćin mnogim uglednicima iz crkvenoga i svjetovnog kruga, odvojio je vrijeme i govorio za Hrvatski Glasnik. Kao netko tko se već navikao na ovakve gužve, samouvjeren i srdačan, u sobi u kojoj je vladao ugodan intelektualni nered u kojem se vlasnik prostora nadmoćno snašao kad je zakazala skromna novinarska tehnika, neočekivanomladi gvardijan nije nam rekao mnogo. Izostala je priča o danima kada samostansko dvorište opusti i kada se, u slobodnom vremenu, pojave pitanja o smislu ovako krupnih zaloga u koje je zagrizao fra Zdravko. Bila bi to zanimljiva priča, ali ona nije ni započeta. Fra Zdravko je ostavio dojam da nema dile-



me, a za goste kao što su novinari Hrvatskoga Glasnika, dojam je najvažniji.

SVI SMO POMALO ŽALOSNI ŠTO DO SADA MEĐU NAMA, BOSANSKIM FRANJEVCIMA, NIJE BILO PRIZNATIH SVETACA

HG - Župa Dubrave je bila župa Bezgrješnoga začeca BDM, a sada se već vidi nova crkva. Govori se da će jedna kapela ove crkve biti posvećena slugi božijem fra Šimunu?

DADIĆ - Nadamo se da će to u budućnosti biti moguće. Župa je već godinama posvećena Bezgrješnome začecu BDM, ali pošto mi s ovih prostora imamo domaćega čovjeka, fra Šimuna Filipovića koji je već u crkvi proglašen slugom božijem, a radi se i na procesu njegove beatifikacije, ako Bog da i na procesu bude uspješan, mi planiramo ovu crkvu staviti i pod njegovu zaštitu. Crkva može imati dva zastupnika. Već imamo galeriju s njegovim imenom.

HG - Gvardijan ste već nekoliko godina i iz blizine pratite kako se sve razvija. Jeste li zadovoljni kretanjem procesa? Do koje je mjere Šimun dospio u javnost? Kako vam se čini, kakve su vaše prognoze u vezi sa Šimunovom šansom?

DADIĆ - Naša je zajednica u posljednje vrijeme puno uložila na promociji lika fra Šimuna Filipovića. Činjenica da u tom procesu sudjeluju i Talijani meni daje neku sigurnost da će posao biti uspješan. Što se tiče naroda u Bosni i Hercegovini, vjerujem da nisu svi do kraja upoznati, ali ovaj naš dio sjeveroistočne Bosne, mi koji smo najizravnije zainteresirani, tuzlanski, toliški i dubravski kraj, sudjeluje revno u svim manifestacijama koje su posvećene promicanju vijesti o fra Šimunovoj svetosti. Treba, još jednom, naglasiti stav naše Provincije koja se maksimalno zalaže da se ovaj sluga božji predstavi javnosti, prvenstveno u medijima koji dana, manje-više, zalaze u sve naše krajeve.

HG - Mlad ste fratar. Jeste li razmišljali o tome da generacije franjevaca Bosne Srebrene prije našega vremena nisu (zvanično!) ni u jednome povijesnom trenutku, ni za jednoga iz svojih redova, pomislile da bi se mogao uzdići do oltara? Vaša je povijest na ovim prostorima dobro zabilježena i jasno je da je takvih posebnih ljudi bilo mnogo. Kako objašnjavate odsustvo jedne takve aktivnosti među svojom subraćom?

DADIĆ - Svi smo pomalo žalosni što do sada nikada nije bilo takvih pokušaja. To ponekada, osim drugih vrlo važnih objektivnih okolnosti, ovisi i o jednome čovjeku. Da se fra Stjepan Pavić nije dosjetio da pokrene proces koji je davno obustavljen baš zbog naše nemarnosti, to bi čekalo neko drugo vrijeme i nekoga drugog između nas! Radi se, zapravo, o tome da smo mi fratri nastojali djelovati na ovim prostorima do kraja posvećeno, manje smo se interesirali koliko će to biti vrednovano od strane crkve, hoće li netko tko čini dobro biti jednoga dana uzdignut na razinu oltara ili ne. Naše je poslanje u Bosni prvenstveno bilo da budemo sa narodom, činimo dobro ovome narodu i da ga vodimo, a manje smo vodili računa o tome kako će se to verificirati.

IMA PUNO ŽIVUĆIH FRANJEVACA KOJI ULAŽU NEMJERLJIV TRUD ZA OVAJ NAROD I ZA BOGA

HG - Ima li danas među vama velikih ljudi? Ovo je vrijeme koje nije ništa lakše ni manje odgovorno od mnogih razdoblja koji se smatraju teškim u povijesti Bosne. Neki se prema fenomenu svetosti i "uzdizanja na oltarsku razinu" danas odnose sumnjičavo.

DADIĆ - Nezaobilazno je napomenuti brojne franjeve iz naše prošlosti koji su bili veliki ljudi. Ova je zajednica uvijek bila bogata, na poseban način, uočljivo značajnim ljudima pa je sigurno da i danas, među nama ima ljudi koji su vrijedni i sveti. Ne bih se upuštao u nabiranje njihovih imena, ali ima puno

posvećenih živućih franjevac koji ulažu nermjerljiv trud i energiju za ovaj narod i za Boga.

HG - Kada je jedan mlad čovjek, poput vas, obnaša dužnost gvardijana, prvoga čovjeka u samostanu, s određenim ovlastima na razini Provincije, onda iz toga, vjerojatno stoje stanovite reference. Što je Vaše poglavare, osim Vaše dobre volje da se uhvatite u Koštac s problemima jedne ovakve, ratom pogođene župe, navelo da vam povjere ovu časnu dužnost?

DADIĆ - Nije mi lako o sebi govoriti. To bi mogli reći oni koji su mi ukazali povjerenje. Volim raditi, želim s ovim narodom ovdje nešto zajedničko stvoriti. Veseli me činjenica da u ovoj župi radimo paralelno. Pokušavamo duhovno uzdići župu preko fra Šimuna Filipovića i, u isto vrijeme, materijalno izgraditi crkvu koja bi, možda, u budućnosti mogla biti i njegova. Nije potrebno govoriti o referencama fratra za ovu poziciju. Svi mi franjevci nastojimo dati sve od sebe na poslu koji nam se povjeri i svaku dužnost smatramo časnom.

TURISTIČKA PONUDA U BOSNI I HERCEGOVINI SADRŽI I GALERIJU ŠIMUN

HG - Ima li među fratrima sukoba generacija kako se to popularno kaže? Znam da su bile dvije struje oko izbora crkvenoga projekta za crkvu u Dubravama. "Pobijedili" su zagovornici moderne građevine, iako nije mali broj onih koji su željeli vidjeti obnovljenu staru crkvu na čiji smo se toranj bili navikli, mi koji prolazimo prema Orašju. On nam nedostaje svih ovih poratnih godina.

DADIĆ - Teško je govoriti na taj način. Evo, želim reći da u našem samostanu, pri glasanju kakva će crkva biti, nije bilo podjele na mlade i starije, nego na one koji su smatrali da ovdje treba praviti nešto reprezentativno i one koji su mislili da treba graditi nešto skromnije. Pobijedili su oni koji su vjerovali u budućnost ovoga prostora, u povratak ljudi i zato su zagovarali jedan pastoralni centar koji će omogućiti bolji rad i ljudima i fratrima.

HG - Koji su argumenti, osim vjere u budućnost, onima koji govore o potrebi takvoga centra? Je li stvarno očekujete ljude koji će trebati moderan centar?

DADIĆ - Očekujemo da ovaj prostor ostane jak. Očekujemo da se dio ljudi vrati. Na župi trenutačno imamo oko 3500 vjernika, a 1500 ih radi. Ako se oni vrate, u što vjerujemo, ova župa ima budućnost. Naša je franjevačka budućnost uvijek vezana uz samostan. Ne treba zaboraviti da su Dubrave samostan i da je ovo samostanska crkva. U ovome će samostanu biti sve više svećenika koji će moći ovome narodu ponuditi puno više nego što mi danas možemo. Sutra će ovdje boraviti fra Stjepan Pavić, fra Petar Anđelović, fra Petar Matanović, fra Mirko Jozić. To su ljudi koji će, sigurno, i u godinama mirovine, moći puno dati ljudima s ovih prostora.

HG - Ovih smo godina u Dubravama imali neočekivane susrete s velikim brojem uglednih ljudi iz svijeta znanosti, umjetnosti i politike. Oni imaju povjerenje u galeriju "Šimun", u Dubrave, za koje kažu da su ih

"otkrili". Kako Vi gledate na galeriju kada gužva utihne, kad svi odu, ima li smisla njezino postojanje i dolazi li njezino vrijeme? Je li to jedna hinjena egzaltiranost ljudi umornih od velikih gradskih galerija, ili patetični napor fratra-lokalpatriota ili, stvarno, treba praviti galerije u ovakvim prostorima?

DADIĆ - Sretan sam što sam i ja sudjelovao u otvaranju ove galerije. Zahvalan sam fra Stjepanu Paviću što je omogućio njezino postojanje i vrlo rado je pokazujem svim ljudima koji dođu. Ovaj je samostan vrlo mlad i jedino što mi kao franjevačku baštinu na ovome prostoru možemo pokazati, ova je galerija. Zato ona ima veliku važnost. Dolaze međunarodni, domaći politički i ini predstavnici i svima njima mi pokazujemo - galeriju. Bez nje bi ovaj samostan bio prazniji.

HG - Imate li u planu marketinški "upotrijebiti" galeriju i kako? Hoćete li utvrditi njezine značajne datume i u tim danima pri-mati ekskurzije? Planirate li možda vjersku turističku ponudu?

DADIĆ - Nedovoljno smo se posvetili marketinškom planu promoviranja galerije. Trebalo bi više, jer mi smo, kao samostan, ušli u jedan katalog na državnoj razini, upravo zbog galerije. Dakle, turistička ponuda ove zemlje sadržava i galeriju "Šimun" u Dubravama. Ova će postojeća mala reklama godinama biti sve veća. Ali, treba reći da je naša knjiga dojmova popunjena. Ovdje je bilo uglednih ljudi koji su maksuz došli vidjeti galeriju.

LJUDI SU SRETNII ŠTO SE GRADI CRKVA

HG - Svjedoci smo poplave novokomponiranih imena koja se daju djeci i na ovim prostorima. Hoće li se Šimun nametnuti, hoćemo li dobiti male Šimune pa da se zna zašto baš to ime, kao što npr. znamo zašto se netko zove Duje i odakle dolazi netko s tim imenom? Hoćete li na taj način, možda, malo populistički "pogurati" Šimuna među narod, da nam bude bliži? Jesmo li zakasnili sa stvaranjem takvoga imagea?

DADIĆ - U ovom prostoru imamo ljude koji nose ime Šimo, Šimun. Vjerujem da će ih u budućnosti biti više, ako se uopće budu ovdje radala djeca. To je za nas problem za koji očekujemo da će se rješavati tako da će biti više djece pa i onih s imenom Šimun.

HG - Kako Vi pastoralno radite s mladim ljudima? Imate li ih, uopće? Koliko, sveukupno, imate vjernika?

DADIĆ - Nažalost, župa nam je staračka i ne možemo se baš podičiti brojem mladih. Tendencija je da mladež poslije završene srednje škole odlaze s ovih prostora. Ovo malo što imamo, dio okupljamo kao ministrante, jedan dio u Frami, a predajemo vjeronauk i u školi. Po popisu iz 1991. imali smo 7838 vjernika, u vrijeme potpisivanja Daytona 3440. Danas ih ovdje stalno boravi 3100, a oko 1500 živi i radi u inozemstvu.

HG - Kakav je odnos prema zavičaju kod ljudi s ovoga prostora koji su se "snašli" u svijetu, imate li od njih potporu ili su pesimistični prema povratku i opstanku?

DADIĆ - Ljudi su sretni što se gradi crkva i, iako su vremena teška, poratna, od srca daju i više nego što, realno, mogu. Crkva je veliki kompleks koji puno košta, ali ovdasnji ljudi nastoje sudjelovati u tome projektu.

HG - U Bosni i Hercegovini nema kvalitetne književne, likovne ili glazbene kritike. Ono što smo imali napustilo je našu zemlju, a u Sarajevu je tek prošle godine pokrenuta katedra za povijest umjetnosti. U Dubrave, uglavnom, dolaze stručnjaci iz Hrvatske. U povijesti se znalo dešavati da smo skupo plaćali njihove posjete. Takvo iskustvo fratri ne bi smjeli zaboravljati. Neke vrijedne spomenike bosanske povijesti umjetnosti zauvijek smo izgubili, zahvaljujući velikome povjerenju. Kako gledate na ulogu uvaženih hrvatskih umjetnika i znanstvenika u promociji Dubrava?

DADIĆ - Jako sam sretan što su se ti ljudi, prijatelji fra Stjepana Pavića pokazali kao prijatelji i ovoga samostana. Oni su uvijek ovdje dobro došli. Njihova pojava ovdje već je promocija ovoga kraja i samostana. To su ljudi ugledni u svijetu kulture, povijesti i umjetnosti i ja osjećam kako ih na tom planu baš iskorištavamo. Zahvalan sam što nam se predano daju i što su spremni biti promotori.

HG - Vidim da je gospoda Željka Čorak napisala tekst pjesme "Šimune, put je do raja iz zavičaja", koji je uglazbio g. Ljubo Stjepić Dalmata. Hoće li ta pjesma postati vaša himna i hoćemo li je svi pjevati kao svoju?

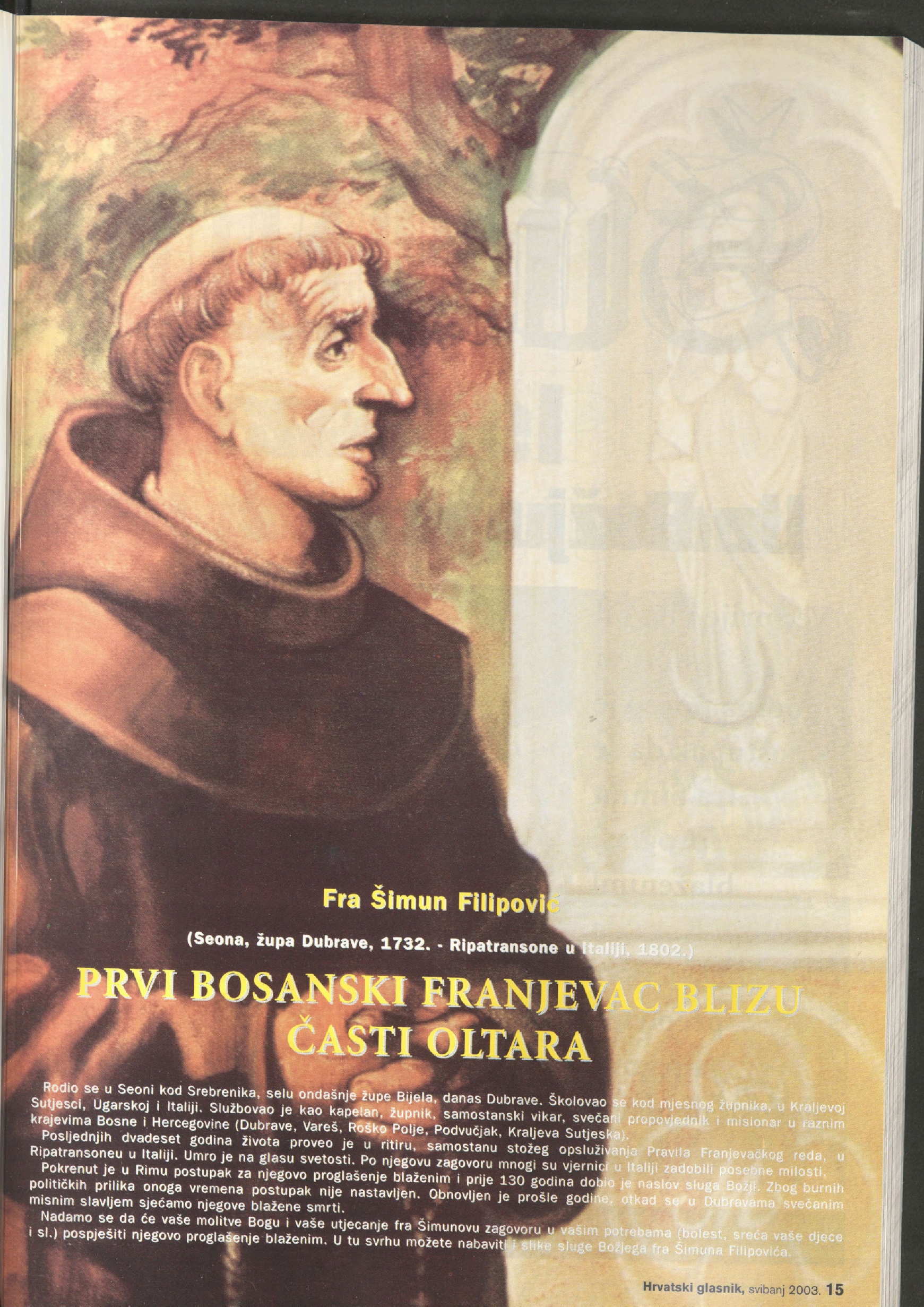
DADIĆ - Nažalost, u župi nemamo zbora i na tome ćemo morati poraditi. Treba nam zbor koji će predstavljati ovu župu pa i ovu pjesmu. Međutim, sretan sam što se u širem kraju, od Tolise do Tuzle, ljudi uvježbavaju pjevati tu pjesmu. Tako se, preko tih etabliranih zborova, pjesma već širi i prihvaća, a nadam se, uskoro, i kod nas. Evo danas Tuzlanski zbor sjajno prezentira ovu glazbenu poruku o Šimunu, vidim da lako ulazi u uho, brzo će biti prihvaćena.

HG - U kojoj je prigodi današnja proslava? Očito, slavlje nije veliko kao prošle godine! Kako, osim pjesme, još pridonosite promicanju Šimunove svetosti?

DADIĆ - Odlučili smo da svake godine druga subota u svibnju bude posvećena fra Šimunu Filipoviću. To je subota najbliža datumu njegove smrti. Ovo sada postaje tradicija, ne više fešta, nego misno slavlje koje će pridonijeti da taj čovjek uskoro postane blaženik. Postoji molitva fra Šimunu, a nastojimo u zainteresiranim župama, svake nedjelje, na misama ljude napomenuti da se utječu njegovu zagovoru te da, ako se nešto, po tome zagovoru, dogodi, posvjedoče.

Do sada nemamo takvih svjedoka, djelovalo bi neuvjeljivo i ne treba očekivati ništa brzo i spektakularno. Ne treba zaboraviti da se u vezi s ovim planom djeluje na dvije fronte, u Italiji i ovdje. Postoje svjedočanstva o čudesima na njegovu grobu u Ripatransoneu i to je za sve nas povoljan znak da svoj odnos prema ovome našem čovjeku trebamo mijenjati, moliti mu se i tražiti njegov zagovor.

Marica Petrović



Fra Šimun Filipović

(Seona, župa Dubrave, 1732. - Ripatransone u Italiji, 1802.)

PRVI BOSANSKI FRANJEVAC BLIZU ČASTI OLTARA

Rodio se u Seoni kod Srebrenika, selu ondašnje župe Bijela, danas Dubrave. Školovao se kod mjesnog župnika, u Kraljevoj Sutjesci, Ugarskoj i Italiji. Službovao je kao kapelan, župnik, samostanski vikar, svečani propovjednik i misionar u raznim krajevima Bosne i Hercegovine (Dubrave, Vareš, Roško Polje, Podvučjak, Kraljeva Sutjeska).

Posljednjih dvadeset godina života proveo je u ritiru, samostanu stožeg opsluživanja Pravita Franjevačkog reda, u Ripatransoneu u Italiji. Umro je na glasu svetosti. Po njegovu zagovoru mnogi su vjernici u Italiji zadobili posebne milosti.

Pokrenut je u Rimu postupak za njegovo proglašenje blaženim i prije 130 godina dobio je naslov sluga Božji. Zbog burnih političkih prilika onoga vremena postupak nije nastavljen. Obnovljen je prošle godine, otkad se u Dubravama svečanim misnim slavljem sjećamo njegove blažene smrti.

Nadamo se da će vaše molitve Bogu i vaše utjecanje fra Šimunovu zagovoru u vašim potrebama (bolest, sreća vaše djece i sl.) pospješiti njegovo proglašenje blaženim. U tu svrhu možete nabaviti i slike sluga Božjega fra Šimuna Filipovića.

Šimunovo 2003.

I Bosna je rodila svece!
Uz Božju pomoć, na nama je da dobiju oltare!

Već prije više od
stotinu
godina počeo je
postupak da se
fra Šimun
proglasi
blaženim!
Molimo Boga da
cijela Crkva
prepozna
njegovu
svetost, nama na
ponos!



Mjesta njegova rođ i služenja naša su mjesta: Seona, Bijela (Dubrave), Kraljevtjeska, Vareš, Roško Polje kod Tomislavgrada, Podvučjak (Potoča Dubica).

Život je završio u stanu u Ripatransoneu, u Italiji, na glasu svih kreposti.

Danas ga vraćamoj kući, kako se i mi želimo vratiti i ostati. Izmolio je ljudima mnoge risti od Boga. Utecimo se njegovu zagovoru!



U subotu, 10. svibnja 2003. u Dubravama je svečano misno slavlje predvodio provincijal Bosnebrene fra Mijo Džolan uz koncelebraciju velikoga broja svećenika i vjernika iz svih krajeva zemlje i inozemstva koji su došli sa svojim svećenicima. Iz Brežaka, Šikare i Tuzle došlo je šest autobusa.

maturalna večer

U petak, 23. svibnja 2003. u Hotelu "Tuzla" održana je maturalna večer gimnazijalaca u KŠC. Ove godine u KŠC "Sveti Franjo" završila je VI. generacija gimnazijalaca, koji su sa svojim profesorima priredili slavlje nakon uspješno završenog školovanja. Bilo je veselo i svečano. Pozdrave i lijepe želje uputili su:



ravnatelj KŠC vlč. mr. Luka Tunjić, direktor Gimnazije fra Martin Antunović i razrednice: Smiljka Lukano- vić, prof. i Maja Karišik. Voditelji proslave bili su učenic: Ana Stahov i Tomislav Stjepić. Zrelost i ozbiljnost 49 gimnazijalaca potvrđena je i na ovoj svečanoj večeri koja je bila vrlo otmje- na.

USPIJEH GIMNAZIJALACA NA NATJECANJIMA



Bosankić (III razred) 14. mjesto. Iz oblasti optike i atomske fizike Ana Stahov (IV razred) zauzela je 2. mjesto, Vedran Bakić (IV razred) 3. mjesto.

Svojim uspjehom plasirali su se i na federal- no natjecanje na kojem su ponovili svoj uspjeh: Ivan Nišandžić zauzeo je 1. mjesto iz oblasti optike i elektromagnetizma, Ana Stahov zauzela je također 1. mjesto iz oblasti optike i atomske fizike, a Vedran Bakić iz cjelokupne fizike zauzeo je 6. mjesto i stekao pravo sud- jelovanja na Maloj olimpijadi.

Na Federalnom natjecanju iz fizike, koje je održano u Tuzli 17. i 18. svibnja 2003. pravo sudjelovanja imali su i učenici Opće gimnazije KŠC iz Tuzle, koji su na kantonalnom natjeca- nju u Gračanici 12. travnja bili u samom vrhu.

Iz oblasti Oscilacije i elektromagnetizma Ivan Nišandžić (III razred) zauzeo je 1. mjesto, Ivan

Ivan Bosankić sudjelovao je na federalnom natjecanju iz matematike i Maloj olimpijadi u Neumu, gdje je dobio diplomu za visoki plas- man.

Gimnazijska ekipa Crvenog križa na natje- canju iz ove oblasti zauzela je 2. mjesto i stekla pravo na daljnjem natjecanju.



Gimnazijski pjevački zbor, koji njeguje četverglasno pjevanje, na Kantonalnom natje- canju u okviru Kulturno-umjetničkog stvara- laštva srednjih škola osvojio je prvo mjesto, dok je dramska sekcija zauzela 2. mjesto.

Sve čestitke učenicima i profesorima!

KŠC NA BISTRIČAKU

Stariji razredi Osnovne škole pri KŠC-u "Sv. Franjo" sa svojim su se starijim prijateljima iz Opće gimnazije u petak ujutro, 9. svibnja, zaputili na Bistričak, izletišta dvadesetak kilometara udaljeno od Zenice. Učenike su u deset autobusa pratili njihovi razrednici, nastavnici i profesori. Oko 10 sati već su se šarenile dekice prostrte oko športskih igrališta, uz potok, a neki su, osobito stariji učenici, ugodnu hladovinu potražili na rubovima obližnjih, ali ipak dovoljno udaljenih, tek izlistalih šumica.

Domaćini su bili KŠC "Sv. Petar i Pavao" iz Zenice. Za djelatnike obaju centara gostoprimaljivi je domaćin priredio roštiljadu. Morale su se, naime, nadoknaditi kalorije koje su potrošene u planiranoj malono- gometnoj utakmici između djelatnika centara. Tuzlanski su profesori pobijedili rezultatom 2:1 u tvrdog igri na suncu koje je nemilosrdno peklo, ali kao da nikome nije smetalo. Ta, i zima je dugo trajala! Dok su se sretni osvježavali čevapčićima i u potoku ohlađenim pićem, ostali su improvizirali. Učenici su također igrali nogomet, odbojku, a nije prošlo ni bez pucnjave - najmlađi su, naime, rijetko koga pošteđjeli svojih hitaca iz pištolja na vodu. Rezultati se uglavnom nisu brojali, što je dokaz da je istinski, a ne samo nominirani cilj susreta bilo zapravo prijateljsko druženje. Oni koji se nisu željeli znojiti, mogli su, čak, poigrati koju par- tiju šaha, tako da je športski dan dobio posebnu draž, raznolikošću disci- plina.

Oko 16 sati, pri kraju druženja, svi su se složili da ovakvi susreti tre- baju biti češći. Preplanulih lica i ramena, petstotinjak se Tuzlaka s lijepim dojmovima u kasnim popodnevnim satima vratilo u svoj grad.

A. MATOŠEVIĆ

MAJČIN DAN

U petak, 16. svibnja, u Katoličkom školskom centru "Sveti Franjo" Tuzla, svečano je proslavljen MAJČIN DAN.

U punoj dvorani, pred majkama i gostima učenici su izveli veoma bogat i dobro smišljen program - poklon majkama, i to:

- Mater dei - zbor Gimnazije
- Pozdrav ravnatelja mr. Luke Tunjića
- Svijet voli pobjednike - ritmička sekcija prvih razreda
- Čestitka majčici - skupina učenika I-b razreda uz pratnju orkestra Centra
- Čestitka majci - recitatorska sekcija prvih razreda
- Cvijet za mamu - igrokaz učenika II razreda
- Rondo za mame - orkestar Centra
- Meni je i ovdje dobro - vokalna skupina uz pratnju
- Tko je majka? - recitatorska sekcija petih razreda
- Laudate Dominum - zbor učenika Osnovne škole
- Angelus Divine - zbor učenika Osnovne škole
- Tancuj, tancuj - zbor učenika Osnovne škole
- San Ivanjske noći - dramska sekcija Gimnazije
- Plesna točka - plesni parovi Osnovne škole
- Lijepo ime nosi Majka Marija - solistica zboru, uz pratnju orkestra Centra.

Nakon programa učenici Osnovne škole dijelili su ukusno izrađene čestitke s porukama majkama.

Majčin dan je nacionalni blagdan u Americi i slavi se drugu nedjelju mjeseca svibnja. Danas se Majčin dan slavi diljem svijeta, ali ne isti dan. Kao Amerikanci slave ga: Danska, Finska, Italija i Belgija. Kod nas su počeci i vjerujemo da ćemo ga sve više slaviti, jer to majke zaslužuju.

HODOČAŠĆE U SVETIŠTE GOSPE OLOVSKE

Zavjetno proštenje Uznesenja Blažene Djevice Marije hodočasti se 1. svibnja, kada počinju redovite svibanjske pobožnosti.

U Olovu su se okupili brojni hodočasnici iz svih krajeva Vrhbosanske nadbiskupije, a došli su i mnogi iz druge dvije biskupije u BiH, pred- vođeni svojim svećenicima. Hodočastili su i vjernici Tuzlanskoga dekanata. Tuzlansku župu predvodio je župnik fra Petar Matanović, gvardi- jan i vikar Provincije Bosne Srebrene.

Pobožnost je počela u 9,30 sati dočekom, pozdravom i blagoslovom hodočasnika i proce- sijom. Studenti Vrhbosanske i Franjevačke teologije nosili su Zavjetnu sliku u procesiji oko crkve uz pratnju hodočasnika i zajedničko mol- enje krunice.

Pozdravnu riječ kardinalu Vinku Puljiću, provincijalu fra Miji Džolanu, svećenicima, časnim sestrama i svim hodočasnima uputio je upravitelj Svetišta fra Gabrijel Tomić.

Himnom Gospi započelo je misno slavlje koje je predvodio Vinko kardinal Puljić, nadbiskup Vrhbosanski uz koncelebraciju fra Mije Džolana, provincijala Franjevačke provincije Bosne Srebrene i šezdesetak svećenika.

Marijansko Svetište u Olovu jedno je od najpoznatijih Gospinih hodočasničkih Svetišta na Balkanu.



Na početku mise Kardinal je pozdravljajući Provincijala i sve štovatelje Majke Božje naglasio "da zavjetujemo Gospi olovskoj u ovom mjesecu svibnju, u godini krunice sebe, svoje obitelji, domovinu, naš narod, Svetog Oca da ga Bog čuva u zdravlju kako bi nas opet mogao pohoditi i boli naše ublažiti."

Propovijedao je kardinal Vinko Puljić. U propovijedi je, između ostalog, naglasio: "Iskreno pokajanje donosi olakšanje: odbacimo grijeh, oprostimo, pa u euharistiji primimo tijelo Kristovo - Onoga koji nam se darovao u Euharistiji kojom nas hrani (peto otajstvo svjet- la). Naša Majka Marija kaže: taj dar, to tijelo sam ja nosila, trideset godina odgajala, to je moja krv, ja sam darovala Isusa, a on je taj dar skrio u otajstvo. Majka nas grli i daje dar, želeći

PROSLAVA PATRONA DRAGUNJA

U ponedjeljak, 12. svibnja, u Dragunji je svečano proslavljen dan zaštitnika župe sveti Leopold Mandić.

Misno slavlje je predvodio vlč. Veselko Župarić, župnik župe na Husinu. U misnom slavlju sudjelovali su: preč. Pero Iljić, dekan Tuzlanskoga dekanata, fra Petar Matanović, gvardijan i vikar Provincije Bosne Srebrene, vlč. mr. Luka Tunjić, ravnatelj KŠC, fra Blažen Lipovac, fra Berislav Kalfić, vlč. Vlado Jago- stini, Fra Franjo Martinović, vlč. Marjan Marija- nović, fra Marko Bandalo i vlč. Marjan Brkić.

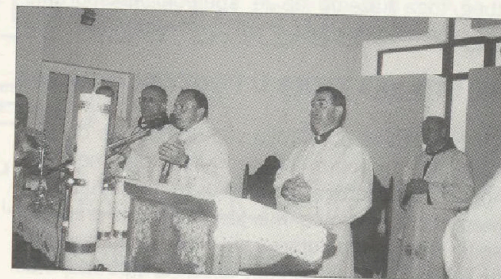
Prisutne svećenike i vjernike je pozdravio župnik vlč. Marjan Brkić, poželio župljanima i hodočasnima dobrodošlicu i pomoć velikoga sveca- ispovjednika.

Otac Leopold Mandić - Svetac pomirenja

"Uz pomoć Bezgrješne ne samo da možemo djelovati, nego i podnositi sve, pa i ono najteže"

O. Leopold Mandić

Rodio se 12. svibnja 1866. godine u Herceg Novom, Boka Kotorska. Potjecao je iz brojne plemićke, ali siromašne katoličke obitelji. Na krštenju je, kao dvanaesto dijete, dobio ime Bogdan. Iz rodnoga kraja ode u Udine (Italija) u novicijat, zatim u mjestu Bassano del Grappa, stupa u kapucinski red, 2. svibnja 1884. godine zavjetuje se i dobiva ime Leopold. Premješten je u Veneciju i tu je zaređen za svećenika 20. rujna 1890. godine. Kratko je boravio u zadru, Kopru i Rijeci. Životni san i njegova davna želja: djelovati na zbližavanju pravoslavaca i katolika nisu mu se ostvarili. Ubrzo je bio pozvan u Bassano, zatim godine 1906. u kapucinski samostan Svetoga Križa u Padovi gdje će ostati sve do konca života.



Mnogi ljudi i iz raznih staleža i zanimanja rado su se pred sv. Leopoldom ispovijedali i pozorno slušali njegove savjete. Imao je dar proricanja i čitanja srdaca onih koji se kod njega ispovijedaju. Znao je petnaest sati dnevno ispovijedati. Sav se posvetio ispovi- jedi i pohodu bolesnima, iako je i sam bio bolestan.

Otac Leopold je umro, 30. srpnja 1942. godine u sedam sati ujutro. Upravo se oblačio za svetu misu.



Proglašen je BLAŽENIM, 2. svibnja 1976. godine po papi Pavlu VI, a SVETIM ga je pro- glasio, 16. listopada 1983. godine papa Ivan Pavao II.

Svetište sv. Leopolda Bogdana Mandića u našoj nadbiskupiji je u Maglaju. Također je zaštitnik i župa Brijeske i Dragunja.

J. N.

u nama probuditi osjećaj svetosti, jer nema pobožnosti ako nema svetosti, niti ima praštanja ako se izgubio osjećaj svetosti".

Na završetku misnog slavlja, hodočasnima se obratio i provincijal fra Mijo Džolan, a oso- bitu zahvalnost je izrekao uzoritom kardinalu Vinku Puljiću, koji je i ove godine predvodio hodočasnike Vrhbosanske nadbiskupije, te je predstavio maketu buduće hodočasničke kuće i preuređene crkve. Provincijal je govorio o njezinom značenju za prošle i buduće generaci- je vjernika i hodočasnika i zamolio da pomognu u gradnji. Maketa je bila izložena ispred crkve, a prikupljan je i prilog za gradnju.

Misno slavlje su pratili svojim pjevanjem stu- denti Franjevačke teologije iz Sarajeva pod rav- nanjem fra Slavka Topića.

PATRON ŽUPE U MORANČANIMA



U srijedu, 23. travnja u Morančanima je svečano proslavljen dan zaštitnika župe Sveti Juraj.

Svečana sveta misa slavljenja je u pre- punoj crkvi, uz sudjelovanje župljana i vjerni- ka okolnih župa, kao i članova HFS "Kulin Ban", župe Svetoga Ilje proroka iz Vogošća, koju je predvodio vlč. Zvonko Martić.

Prije svete mise župnik vlč. Jozo Batinić obavio je obred blagoslova polja.

Misno slavlje je predvodio vlč. Ivica Mršo (mr. fundamentalne teologije iz Sarajeva), uz koncelebraciju još deset svećenika susjed- nih župa, s dekanom preč. Perom Iljić.

Propovjednik je govorio o liku i vrlinama svetoga Jurja, koji je svojim životom svje- dočio za Krista, odrekavši se bogatstva, časti i visoke vojne funkcije. Završio je mučeničkom smrću za vladavine cara Dioklecijana. Njega su još u Bosni za zašti- nika izabrale župe Derventa i Vitez.

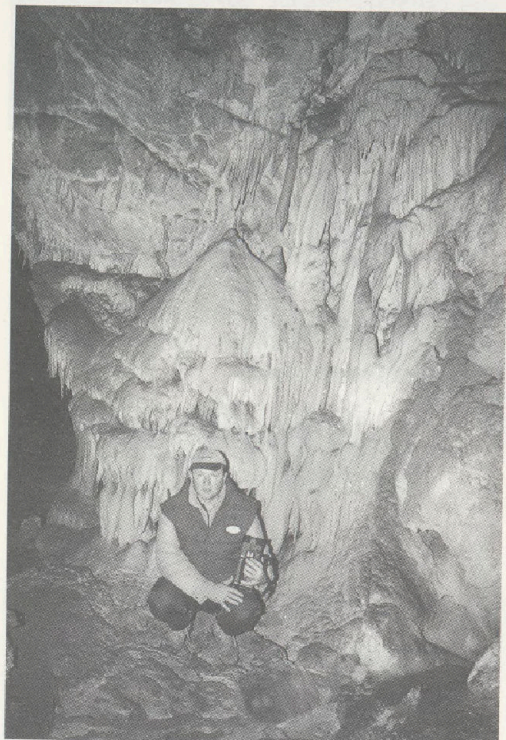
Lik svetoga Jurja sa sedmoglavim zmajem propovjednik je uspedio sa sedam glavnih grijeha. (Od oholosti, preko zavisti do lijenos- ti.)

Pod misom je pjevala HFS "Kulin Ban" iz Vogošća. Na kraju mise župnik se zahvalio subračić svećenicima, gostima i župljanima. Lijep sunčan dan pogodio je još svečanijoj i dostojanstvenijoj proslavi patrona.

Zvonko BOSANKIĆ

SPELEOLOŠKI TURIZAM U BOSNI I HERCEGOVINI

ZABLUDA *ili* ŠANSA



Bit vremena u kojemu živimo možda najgrublje oslikava to što je Božić, koji slavi rođenje utemeljitelja jedne izvorne asketske religije, u međuvremenu u znatnoj mjeri poprimio obilježje prvorazrednog gospodarskog događaja koji na koncu godine tjera potrošačku opijenost u najluđe visine.

Internet, elektronska pošta, mobilna telefonija, samo su neke od blagodeti suvremeno razvijenoga društva koje omogućavaju izuzetno brz protok informacija zbog čega sve češće kažemo da je svijet postao "globalno selo". Međutim, svaka medalja ima i svoje naličje. Ono se u ovom slučaju ogleda u kroničnom nedostatku žive komunikacije među ljudima. U vremenu kada previše toga dijeli ljudsku vrstu - od vrtlogave ljestvice razlika između bogatih i siromašnih dijelova planeta do religijskih i inih društvenih podjela, upravo takva, zdrava, konstruktivna i neposredna komunikacija među ljudima koji imaju iste ili slične probleme predstavlja osnovni preduvjet za njihovo uspješno rješavanje.

Sve navedeno utjecalo je da se tijekom protekloga desetljeća potpuno promijenio koncept i smisao odmora. Danas je odmor mjesto susreta domaćina i putnika, koji žele upoznati i svjesno se povezati s novom kulturom i prirodom. Upravo na tim načelima treba razvijati koncept ekološki održivog razvoja turizma, zasigurno, jednog od naših najperspektivnijih poslovnih resursa. Zbog toga turizam ne treba promatrati samo kao ekonomsku kategoriju: turizam je prilika za socijalnu, kulturnu, ekološku i ekonomsku promjenu društva, za povezivanje sa sobom i cijelim svijetom. Turistički proizvod jest, u krajnjem promatranju, ekonomska kategorija, ali su u njemu, u ogromnoj mjeri, sadržani sociološka i psihološka komponenta.

Turizam i putovanja su odavno prestali biti privilegiji bogatih, a avanturizam još manje privilegij hrabrih. U turističkoj literaturi se spominje da su prvi turisti bili Odisej i Herdot. Turizam je danas jedna specifična industrija koja u paketu nudi za nemale novce sve, i zrak i vodu. Prodaje se pogled na sunce i more, prošlost i sadašnjost, gas-

Potrošački način života, ekspanzija informatičkih i komunikacijskih sustava, nametnuli su specifična pravila ponašanja, ophođenja i komunikacije među ljudima, ostavljajući vrlo malo prostora i vremena za izgrađivanje vlastitoga stila života u skladu s osobnim potrebama. Odgovor na pitanje: Kako kvalitetno živjeti u svijetu nekontrolirane žurbe, agresije, sebičnosti i duhovne otuđenosti, sve je teže dati.

tronomija i kultura, planine, terme, ribolov, lov, itd. Traži se izvorni prirodni ambijent u kojemu će se, makar za vrijeme odmora, imati mogućnost zdravoga življenja.

Posebno mjesto u ovoj ponudi pripada outdoor sportovima pri čemu sam vrh na ovoj ljestvici pripada speleologiji. Kada se nekomе želi jednostavno objasniti što je speleologija, često se kaže da je to istraživanje spilja i jama. Izraz istraživanje primjenjuje se već više stoljeća u cijelom svijetu, a označava ulaženje u spilje i jame te njihovo proučavanje. Taj se izraz koristio sve do konca prošlog stoljeća kao jedini, dok francuski paleontolog Emile Rivier nije stvorio riječ "la speleologie" - speleologija. Nju je prvi primjenio tada već poznati francuski istraživač Edouard-Alfred Martel. Speleologijom je prozvao sve djelatnosti vezane uz istraživanje spilja i jama (ulaženje, proučavanje i tumačenje) koristeći se pritom svim mogućim znanstvenim i tehničkim dostignućima. Nezamislivo je baviti se proučavanjem podzemlja bez ulaženja u njega i nezamislivo je ulaziti u podzemlje, a ne uočavati i tumačiti ono što se tu nalazi. Zbog toga kažemo da je speleologija športsko-znanstvena djelatnost o spiljama i jamama.

ŠTO NAS TJERA U PODZEMLJE KRŠA?

Iako je tama podzemlja već od davnine obavijena strahom i bojazni od nepredvidivoga, neprirodnog i nepoznatoga, čovjek u tu tamu ulazi od prapovijesti. Premda mu je u početku predvorje spilje ili njezina polutama služila kao siguran stan, on u dublju unutrašnjost ulazi iz potrebe, kao lovac, tragač za hranom ili zbog kulturnih obreda.

ZAŠTO ISTRAŽUJEMO PODZEMLJE KRŠA?

Najbolji odgovor možemo posuditi od prvog osvajača Mount Everesta...zato jer postoji! Takvo su pitanje i njemu postavili a on je isto tako odgovorio. Svatko tko je samo i jednom doživio ljepotu nekog podzemnog detalja, osjetio i vidio bogatstvo i raznolikost oblika, osjetio veličinu prostora, slušao kapanje vode sa stropa-kad je o tome želio i pričati drugima, shvatio je da često nema dovoljno riječi kojima bi točno opisao sve što je doživio i vidio.

Sve riječi-divno, lijepo, fantastično, neopisivo-ne kazuju ništa, ne dočaravaju naš osjećaj i dojmове. Možda bi svaki speleolog trebao biti pjesnik ili pisac s istančanim bogatstvom pojmova da samo s nekoliko običnih riječi dočara ono što je vidio i osjetio u susretu s podzemljem krša. Nažalost to su rijetki slučajevi, a možda je tako i bolje. Tim prije je i zadaća koju imaju speleolozi i nadležne institucije za zaštitu prirode, teža i odgovornija. Na njima je da veliko i neiskorišteno bogatstvo koje se krije u tami podzemlja, uoče, zaštite i uređenoga pokažu svakome koga ono može zainteresirati.

Naša iskustva glede pitanja turističke valorizacije speleoloških objekata jako su poražavajuća. I pored toga što su na teritoriji Bosne i Hercegovine evidentirani brojni veoma interesant-

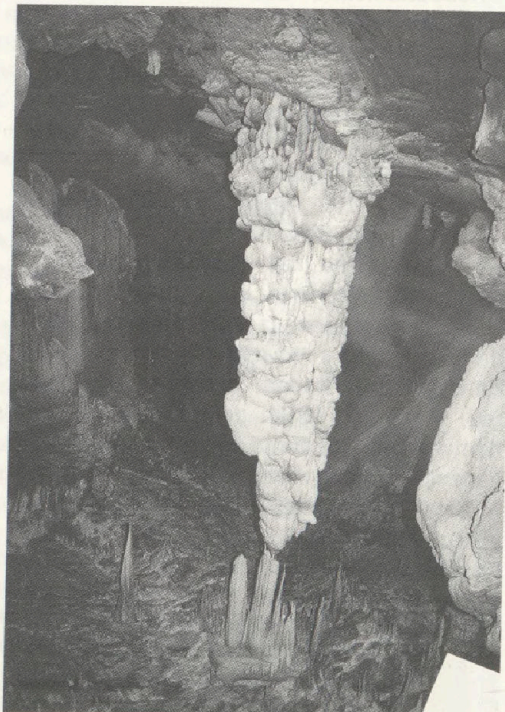
ni speleološki objekti, turistički se ne eksploatiraju niti jedan. Prije rata, zahvaljujući razumjevanju i pomoći menagementa postojske jame, u europske speleološke ture bile su uključene i tri naše spilje, Ledenica kod Bosanskog Grahova, Vjetrenica u zaleđini Slana i Bijambarska spilja. Raspadom bivše Jugoslavije i početkom rata, prvo u Sloveniji a kasnije i u BiH, ova suradnja je prekinuta.

Stoga se, sasvim opravdano postavlja pitanje jesu li turistički potencijali speleoloških objekata u Bosni i Hercegovini zabluda ili šansa? Ukoliko bi se zadržali samo na našim iskustvima dileme nema, odgovor je zabluda.

Međutim, iskustva drugih nude brojne argumente za profitabilnu valorizaciju speleoloških objekata. Podatak koji dovoljno govori sam za sebe, a odnosi se na godišnju zaradu od cca. 120 milijardi USD koju ostvare potvare kompanije u SAD prodavajući tzv. "pustolovne aranžmane".

Postojnska jama u Sloveniji turistički se koristi više od 160 godina. Stotine tisuća posjetitelja svake godine posjećuje ovaj speleološki objekt i, pri tome, u kasi domaćina, ostavljaju milijune Eura. To je najbolji primjer kako valja iskoristiti prigodu koju nudi tama podzemlja. Činjenica da Postojnska jama predstavlja turističku atrakciju nulte kategorije ali veličina neke spilje nije osnovni preduvjet da ista postane prvorazredna turistička atrakcija. Dapače, jedna spilja izuzetak je Postojnska, ne može biti sama sebi svrhom i ciljem, već se njezina interesantnost mora upotuniti s ljepotom krajolika ili obližnjih kulturno-povijesnih znamenitosti.

Jedna od takvih, koja svojom geoprometnom pozicijom, veličinom, bogatstvom i ljepotom spiljskog nakita, ima sve preduvjete da postane prvorazredna turistička destinacija zasigurno je Bebrova spilja na Konjuhu. Ne treba posebno podcrtavati da ova oblast spada u red naših najživio-



pisnijih predjela. Šok za pluća od prevelike doze čistoga zraka, šok za uši zbog nedostatka buke, a prije svega melem za oči i dušu, to je ono što očekuje svakoga posjetioca planiskog masiva Konjuha. Izuzetno šumsko bogatstvo, dobre izvorske vode (izvorište Muške vode!), riječice Drinjača i Gostelja, bogate plemenitim vrstama ribe, te bogata lovišta, pružaju idealne uvjete za lovni i ribolovni turizam. Neposredna blizina Djevojačke pećine, brojni lokaliteti stećaka, zimski centar "Karaula" sa svojim stazama za skijanje, kao i kompleks odmarališta na "Muškoj vodi", čine osnovu za razvoj ekološki održivog turizma ovog kraja.

Jedno je sigurno, planinski masiv Konjuha sa svim svojim prirodnim ljepotama, uključujući i speleološke objekte, predstavlja potencijalnu turističku destinaciju koja krije veliko i neiskorišteno bogatstvo. U praksi su brojni primjeri koji ukazuju na privredni procvat siromašnih općina koje su uspjele iskoristiti estetske i prirodne ljepote kalcitnih ukrasa koje su im Priroda i Bog tako nesebično darovali.

Nažalost, u Bosni i Hercegovini, koja objektivno ima takvu šansu, ni planeri, ni državna i politička rukovodstva, ni bussinesmeni, ne respektiraju, izgleda, takva razmišljanja i takve moguće razvojne šanse i trendove. Umjesto da bude razvojna šansa i komparativna prednost, prirodne ljepote i prirodna bogastva Bosne i Hercegovine počinju se bezdušno uništavati. Rekli bismo, ništa neobično, ukoliko znamo da smo jedna od rijetkih država koja nema ustrojeno ministarstvo turizma. Što onda možemo očekivati od političkih struktura

općine Kladanj i lokalnih turističkih djelatnika kada je situacija na državnoj razini ovako katastrofična?

S druge strane, eksperti Međunarodne organizacije za ekonomiku i razvoj OECD naglašavaju da glavni kapital turizma svake zemlje predstavlja njena prirodna i kulturna baština. Bosna i Hercegovina, na sreću, uspjela je sve do današnjih dana u dobroj mjeri sačuvati mnoge od svojih prirodnih dragulja. Jedan od njih svakako je i masiv planine Konjuh. Treba imati na umu da zemlje koje i u 21. stoljeću raspolažu izvornom, prirodnim i zdravom životnom sredinom postaju sve traženije i na svjetskoj ekonomskoj karti zauzimaju sve značajnije mjesto.

Kako onda pokrenuti kotač ekološki održivog razvoja turizma na prostoru općine Kladanj i TK-a? Za početak, potrebno je daleko više senzibilizirati kod nadležnih općinskih ali i kantonalnih administrativnih službi kada su u pitanju ovakvi projekti. Preliminarna istraživanja pokazala su da potencijalno tržište postoji, pravnih ograničenja nema, a ekonomske analize ukazuju na sigurnu profitabilnost jednog ovakvog projekta.

U ČEMU JE ONDA PROBLEM?

Krucijalno pitanje glasi: "Je li moguće da oni koji obrću veliki novac nađu svoj interes u jednom ovakvom dugoročnom programu?". Da li je moguće objediniti različite interesne skupine oko jednog ovakvog projekta? Ukoliko bi u tome uspjeli bio bi to prvi, ali najznačajniji, korak u realiziranju projekta ekološki održivog razvoja turizma

EKOLOGIJA - ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

MOŽEMO LI SPASITI NAŠ PLANET

ILI ŽIVJETI SA DJELOVANJEM

STAKLENE BAŠTE

PIŠE: Prof. dr. Danilo K. VIDOVIĆ

(Nastavak iz prošlog broja)

Na primjer: Na dan 23. lipnja 1988. godine Sjedinjene Države su "gorjele" dok je živa u termometru prelazila 38 stupnjeva u gradovima od jedne do druge obale. Vrućina koja je pržila u svim dijelovima Sjedinjenih Država pratila je stravična suša koja je nemilosrdno uništavala usjeve. Nastala situacija najozbiljnije je nametnula temu za razgovore o poduzimanju neophodnih mjera zbog mogućnosti pojave erozije vjetrom sasušenog zemljišta. Toplotni valovi i suše, naravno, nisu ništa novo. Međutim, toga zagušljivog lipanjskog dana jedan vrhunski znanstvenik za atmosfere prilike, iznosio je svoje stručno mišljenje u Washingtonu i poslao u etar uznemirujuću poruku naciji: "Navikavajte se na to". Jedan znanstvenik za svemirske studije agencije NASA bio je spreman da kaže ono što se nitko ranije nije usudivao tvrditi: "Otkriveno je djelovanje staklenoga vrta i ono sada mijenja našu klimu", govorio je on.

Sve do nedavno, usprkos mnogim poraznim opomenama vrhunskih klimatologa, djelovanje staklenoga vrta izgledalo je kao nekakvo akademsko i daleko pitanje. Ideja na kojoj ono počiva je krajnje jednostavna:

Plinovi koji se nagomilavaju u atmosferi kao sporedni proizvod industrije i poljoprivrede - uglavnom ugljični dioksid, ali isto tako i metan, lužični oksid, ozon i klorofluoro-karbonati propuštaju sunčeve toplotne zrake ka zemlji, ali ne dozvoljavaju da izađe višak topline.

- veće zagrijavanje zimi nego ljeti,
- veće zagrijavanje na većim geografskim širinama nego blizu ekvatora i
- hlađenje u stratosferi.

Količina ugljičnoga-dioksida je za 26% veća danas nego što je bila 1860. godine, dok će se, pored svih mjera koje se poduzimaju, atmosfersko povećavanje plinovima, koji utječu na djelovanje staklenoga vrta, nastaviti povećavati. Sredinom stoljeća koje počinje tako nastalo zagrijavanje će vjerojatno povećati srednje globalne temperature od 1,5 do 4,5 stupnja. Naravno, to ne izgleda veliki porast, ali je jednak porastu temperature od kraja posljednjeg ledenog doba, čije bi posljedice po naš planet bile katastrofalne.

Vremenske sheme bi se mogle promijeniti, donoseći nekada plodnim oblastima sušu, a osjetljivim pustinjama velike kiše koje one ne bi bile u stanju prihvatiti i savladati. Također, dok bi se povećalo otjecanje vode uslijed topljenja glečera i dok bi se toplija morska voda širila, razina mora bi

na prostoru TK-a. Nažalost, u ovom našem bosanskohercegovačkom vrtlogu teško je znati gdje su, kakvi su i čiji interesi. Trebali bismo konačno shvatiti da se ne može živjeti samo od trgovine. Bez proizvodnje i uslužnih djelatnosti, a ovakav vid turizma pruža izuzetne mogućnosti upravo za njih, nema napretka! Sigurno je i to da je mnogo lakše napisati nego li ostvariti ideje.

Bez obzira na sve, iskreno se nadam da rezultati, do kojih su tijekom dvogodišnjeg istraživanja Bebrove spilje došli speleolozi sa RGGF-a u Tuzli, neće ostati mrtvo slovo na papiru. Nadam se da njihov trud neće biti uzaludan te da nećemo biti svjedoci još jedne potrošene ideje, jer po nepisanom pravilu, kada dođe do sukoba ili nesklada ideje i stvarnosti biva potrošena ideja.

U svemu što čine, ljudi ostavljaju neki trag. Razlozi su vrlo složeni: od onih nesvjesnih poriva za produženjem vlastitog postojanja u nedohvatljivom vremenu poslije smrti, do sasvim racionalnih i konkretnih postupaka u znanstvenom proučavanju. Fotografski zapis je samo jedan u mnoštvu tragova, vlastiti kreativni izraz, opis jednoga vremena, zaustavljena slika nekoga događaja, poruka, način komunikacije... A u speleologiji, s obzirom da se radi o istraživanju nepoznatih prostora, ima posebno značenje i kao sredstvo dokumentiranja. Stoga, najtoplije se zahvaljujem g. Martinu Antunoviću koji je svojim fotografskim aparatom zabilježio, te na taj način omogućio i Vama cijenjeni čitatelji da barem djelomično doživite, ljepotu i osebnost podzemnog svijeta Bebrove spilje.

Dr. sc. Miroslav PETROVIĆ

Tuzlanska i bosanska epizoda dr. Ive Pilara (1905 - 1920.), XII POLITIČKO SUĐENJE U ZAGREBU

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Na dan 15. studenoga 1918. godine Narodna vlada je poslala raspis sa naputkom, da se u svim javnim prostorijama poskladjaju slike, kipovi, grbovi, natpisi, sve što je podsjećalo na austrougarsku vladavinu, koja je trajala četrdeset godina, tri mjeseca i sedam dana. I počela je hajka na hrvatsko-proaustrijske kadrove kakav je bio dr. Pilar, čije dotadašnje javno i pisano iznošenje političkoga mišljenja, prema riješenosti novih vlastodržaca, nije smjelo proći nekažnjeno.

ŽRTVA HAJKE NA HRVATSKO-PROAUSTRIJSKE KADROVE

Ipak, Pilar je u Tuzli ostao do proljeća 1920. godine radeći kao odvjetnik. Tada se odlučio na povratak u Zagreb. Kako to nije bilo baš jednostavno izvesti, od hrvatskog bana dr. Matka Laginje je tražio pravo da i u Zagrebu radi kao odvjetnik. to je pravo (stallum) dobio 5. lipnja 1920. a sutradan mu je dozvoljen i prijenos njegove odvjetničke pisarnice iz Tuzle u Zagreb. "Time sam se", kaže, "riješio nekih bosanskih prilika i došao u moj rodni Zagreb, gdje sam računao da ću moći udovoljiti mojim znanstvenim interesima i ambicijama. U Tuzli sam, naime", sjećao se, "imao radi moga političkoga držanja prije prevrata puno trpjeti, a najnesnosnije je bilo, da su me svi moji osobni i politički neprijatelji sumnjičili i denuncirali za najnevjerojatnije i nejnemogućnije makinacije protiv države. Stoga sam se, odlazeći iz Tuzle, nadao da ću izaći iz te nesnosne atmosfere."

Prije nego što je dobio stallum u Zagrebu, tražio je ban Laginju od njega da dâ službeni izjavu o lojalnosti i korektnom obavljanju odvjetničke prakse. Zbog toga je boravio u Zagrebu od 06. do 15. lipnja te godine. Međutim, "kad sam se 16. lipnja 1920. vratio iz Zagreba u Tuzlu kući i počeo pripremati preseljenje u Zagreb, bio sam lipnja 1920. pozvan na dvomjesečnu vojnu vježbu. Držim, da to nije bilo slučajno. Meni je to bilo vrlo neprilicno, uoči mojih priprema za preseljenje u Zagreb, ali sam, usprkos tomu, odlučio udovoljiti svojoj državljanskoj dužnosti i nastupiti vojnoj vježbi, što sam i učinio sa izvjesnim zakašnjenjem, 10. srpnja, kao sudski poručnik kod vojnoga suda divizijske komande u Sarajevu, i dva mjeseca savjesno služio. Dana, 11. studenoga sam pušten te isti dan otputovao iz Sarajeva, gdje sam si isposlovao objavu izravno za Zagreb kao moj novi domicil. Ali, još prije nego što sam preselio u Zagreb dešava se opet jedan incident, koji, ako se sazna, mora bez moje krivnje ponovno otežati moj položaj i dati svim mojim neprijateljima izvanredno ubojito oružje protiv mene. Došao sam iz Sarajeva s

vojne vježbe i nalazio sam se u vojničkoj odori. Pisao sam kući u Tuzlu supruzi da mi pošalje civilno odijelo, ali moja supruza to pismo nikada primila nije. Čekajući civilno odijelo, nisam se prijavio Komadni mjestu, jer sam se smatrao civilom. U ono su doba bila stroga naređenja, da se svaki časnik, koji dođe u tuđe mjesto mora prijaviti kod komande mjesta. Ja to naravno nisam učinio, pa sam se bojao, ako dođem sa ovakvo neugodnom stvari, da ću biti odmah stje govno kažnjen kako radi neprijave tako i radi neovlaštenoga nošenja odore."

Pilar je odmah, još u časničkoj odori, otputovao u Zagreb radi odvjetničke prakse, jer je u vremenu od tri mjeseca nakon dobivanja prava da radi kao odvjetnik, morao početi s odvjetničkom praksom, a taj je rok upravo isticao. Osim toga, trebalo je da u zagrebu osigura smještaj za sebe i obitelj (supruzi i dvoje djece, Vjeru i Vladimira), jer "mi je u Zagrebu za vrijeme moje vojne službe stanarska vlast oduzela stan, koji mi je moj tast Adalbert Shek stavio na raspolaganje, pa sam to htio urediti". Pilar se zbog toga požurio sa ispunjavanjem te pravne formalnosti i brige za svoju obitelj. U Zagreb je doputovao 12. rujna u 24 sata. Do 10. studenoga 1920. on se faktički preselio iz Tuzle u Zagreb i počeo vrlo uspješno baviti odvjetničkim zvanjem, sa sjedištem u Illici 25.

Iako je, naizmjenice boraveći u Sarajevu i Tuzli, na ovim prostorima proveo dvadeset godina (1900 - 1920) i napisao bezbroj stručnih i političkih tekstova, na desetine rasprava i osvrta, pet značajnih knjiga, dr. Pilar je, tako, 1920. godine sa ostalim hrvatskim intelektualcima i činovništvom moramo napustiti Tuzlu i Bosnu, nakon čega se preselio u Zagreb. U Tuzli se, i u BiH, on još uvijek službeno prešućuje! Za Austrije je bio "poznati režimljiva", ta je konstatacija sve što je ovdje o njemu napisano, i to kao o "dr. Niki Pilaru".

POLICIJSKA PROVOKACIJA

Poznat kao protivnik stvaranja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i kao prohabsburški orijentiran političar, te po svoj prilici član ili simpatizer HSP-a, nadzirane političke stranke, koja je odbijala način stvaranja Kraljevine SHS, zbog čega su njezini čelnici bili prvi protivnici u Kraljevini SHS od 1918. i tijekom 1919. dr. Pilar ni u Zagrebu nije našao sigurno i mirno utočište. Umjesto toga, bit će izvrnut represiji novouspostavljenoga državnog ustroja, naći će se u političkom procesu koji će biti uvučen na temelju policijske provokacije i okrivljen će biti i za ono što nije učinio. U Zagrebu će mu, pred Sudbenim stolom, u ljeto 1921. biti orga-



Pilar početkom 20-ih godina prošlog stoljeća

niziran sudski proces i izrečena kazna zbog veleizdaje, vojne špijunaže i urote protiv države, s ciljem da ga se, kao sveopćega hrvatskog intelektualca, kompromitira u očima javnosti i prikaže kao čovjeka sumnjivih moralnih načela, te na taj način gurne na marginu društvenoga života u tadašnjoj državnoj zajednici, tako da je sve do demokratskih promjena u Hrvatskoj bio prešućivani intelektualac, a čije misao baštine sjaj i danas svijetli kao pouzdani svjetionik u ovim našim uzburkanim vremenima.

Počelo je to već dva dana nakon njegovoga dolaska iz Bosne, 14. rujna 1920. u pola dva poslije podne, kad je sjedio baš za ručkom svoga strica, arhitekta Martina Pilara, prvoga rektora hrvatske tehnike, u Gundulićevoj ulici 52 u Zagrebu. Tada ga je potražio jedan nepoznat čovjek (Pavao See). Uručio mu je pismo (format A-4), s četrdesetak pitanja koje je sastavio potpukovnik Stjepan Duić iz Graza u ime Hrvatskog komiteta (HK-a), emigrantske organizacije, čiji je predsjednik bio dr. Ivica Frank i koja je pokušala odvojiti silom Hrvatsku od Kraljevine SHS, nezadovoljna uspostavom monarhije, unitarizma i centralizma, te u Mađarskoj formirala Hrvatsku legiju. Duić je tražio detaljne podatke o sastavu zapovjednoga kadra i razmještanju postrojba IV. armijske oblasti sa sjedištem u zagrebu i Savske divizijske oblasti.

Pismo je sadržavalo 16 do 17 pitanja, koja se odnose na organiziranje IV. armije u Zagrebu, te naročito na to tko je zapovjednik, njegov zamjenik te šef generalnoga štaba, zatim 26 do 27 pitanja koja se odnose na Savsku diviziju, a naročito koliko ima pješništva, topništva, sanitetskih zavoda uz naznaku imena šefova vojno-stručnih ureda. Pitanja, koja su se morala smatrati vojnom tajnom, bila su malobrojna, jedva da ih je mogla biti četvrtina.

(Nastavit će se)

PREDSTAVLJAMO VAM TALIJANSKU NVO A.B. Amici dei bambini UDRUŽENJE PRIJATELJA DJECE

Projekt Bosnia Dimenticata (Zaboravljena Bosna)

CENTAR NOVI GRAD
Teheranski trg 6,
71000 Sarajevo
Tel/fax 543-083
Direktor Đorđija Laketa Blagojević

CENTAR U SOKOLOVIĆ KOLONIJU
Ahmeta Ljubunčića 5,
Sokolović Kolonija
71000 Sarajevo
Tel/fax 514-871
Direktor Tanja Kartal

CENTAR "ANIMA" U TUZLI
Ratka Vokića 3,
75000 Tuzla
Tel/fax 035/255-152,
anima_tuzla@yahoo.com
Direktor Gabrijela Bundalo

Osnovana je 1986. godine u matičnoj zemlji Italiji na inicijativu grupe roditelja koji su usvojili ili se staraju o napuštenoj djeci. Njihova jedinstvena želja je bila pomoć što većem broju ugrožene djece kako u Italiji, tako i u cijelom svijetu.

Amici dei Bambini, Udruga Prijatelja Djece radi u cijelom svijetu od Latino Amerike (Brazil, Ekvadora, Perua), Istočne Europe (Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Rumunjske), Azije (Moldavije, Ukrajine), Sjeverne Afrike (Maroka, Libanona) i na Srednjem istoku (Iraka) sa istim ciljevima, a različitim metodologijama rada što ovisi o specifičnosti sredine i društva.

Motiviranja za rad Udruženja se baziraju na tezi "centraliziranje ličnosti djeteta", kao i na pravu djeteta da slobodno i sretno živi, raste i školuje se u sklopu obitelji. Samo na ovaj način dijete ima predispozicije uspješno se uklopiti kao individua u svome daljem životu u širu društvenu zajednicu. Amici dei Bambini, imajući jasne ciljeve, radi puno na prevenciji napuštanja djeteta, dok god postoje realne predispozicije da dijete živi i odrasta u kontekstu svoje biološke obitelji. Putem preventivnih aktivnosti socijalno - edukativnog karaktera pruža se pomoć i potpora roditeljima i njihovoj djeci da bi se postigli što bolji uvjeti života maloljetničke populacije.

Amici dei Bambini je projektima urgentne pomoći aktivna u BiH od 1994. godine, ali su projekti poslije proširivani i modificirani kako je vrijeme potrebe za urgentnom pomoći prolazilo.

Tako je u razdoblju od 1995 - 2000. godine, svojim projektom kumstva, matrijalno pomagala oko 300 djece siročadi, svih nacionalnosti s područja Tuzlanskoga kantona i Brčko Distrikta i 700 sa područja Sarajevskoga kantona.

U Sarajevu je 1998. godine A.B. otvorio dva Multi-servisna Centra za žene i djecu u općinama: Ilidža (Sokolović Kolonija) i Novi Grad. Ideja je bila ženama osigurati prostor gdje bi mogle unaprijediti međusobne odnose, naučiti nešto novo, razgovarati o problemima i opustiti se.

Servisni centri su otvoreni za njihovu djecu, ona se tamo mogu igrati, stjecati nove prijatelje,

ali i učiti. Multi-servisni Centri za žene i djecu pružaju dobrodošlicu svim ženama koje žele unaprijediti svoje vještine, potražiti savjet, poboljšati svoj psihološki balans i međusobne odnose putom pomoći visoko profesionalnog osoblja i potpore drugih žena. Gotovo 360 žena je u zadnje 3 godine pohađalo tečajeve kuhanja, kompjutera, engleskoga jezika, šivanja. Grupa žena koje su završile tečaj kuhanja su donijele odluku o proširenju svoje djelatnosti i stvaranju stvarnog kontinuiteta u pogledu smjera djelovanja započetog s Amici dei Bambini.

U 1999. godini rođena je kooperativa "Naša Nada" (Our Hope). Poslije jednogodišnje aktivnosti kooperativa je pokrenula 2 restorana,

žu omladinskih centara u Bosni i Hercegovini. Svaki od centara, pripadnika mreže, razvija nekoliko aktivnosti važnih za mlade koji žive na njihovom području, ali je također uključen i u aktivnosti mreže pokušavajući riješiti neke od većih problema koji postoje u BiH. Cilj je prevencija negativnog utjecaja traćenja vremena na ulici (droga, alkohol, delinkvencija, napuštanje škole i sl.), i pomoć mladima u procesu resocijalizacije. Ovim aktivnostima želimo im pružiti mogućnost bavljenja znanošću, kulturom, sportovima kao i kontakta sa mladima iz drugih dijelova BiH i Europe.

Centri za agregaciju mladih su polifunkcionalnoga karaktera. Ustvari, to su mjesta gdje se



Fantasia i Fantasia 2, kao i Ideja (manja aktivnost proizvodnje ručnih radova).

Dvadeset žena korisnica naših Centara uz talijansku pomoć osnovala su agenciju "Žene i posao", sa ciljem da se nezaposlenim ženama pruži pomoć pri zaposlenju.

Svi naši centri su otvoreni za djecu dobi od 3 do 14 godina. Za njih je predviđeno obdanište i aktivnosti vezane za školu, a sa ciljem nadilaženja problema sa kojima se susreću u školi. Tečajevi Talijanskog i Engleskog jezika, kompjutera, tematske radionice, sportovi, animacija i dramska sekcija, čine kalendar aktivnosti.

I u Trnovu i Tuzli Amici dei Bambini radi s djecom. U Trnovu se organiziraju aktivnosti u osnovnoj školi, a također se pokrivaju i tekući troškovi vrtića.

U Tuzli postoji centar "Anima" koji nudi toplu i stimulirajuću atmosferu gdje se djeca mogu međusobno upoznati, igrati, razvijati svoje kreativne sposobnosti i naučiti mnogo novoga (kompjutori, engleski, matematika, ekologija).

Organizacija Amici dei Bambini također radi i sa mladima. Godine 2000. god. kreirala je mre-

sastaju mladi razvijajući međusobni dijalog, solidarnost i suradnju. Suradnja se, kao vid zajedničkog rada na polju socijalne problematike, ogleda kroz organiziranje niza seminara kojim bi se sensibilizirali i animirali mladi za sudjelovanje u radu na gore spomenutom polju. U centrima se organiziraju i tečajevi edukativnoga karaktera (kurs računalna, stranih jezika i sl.), kao i grupne tematske diskusije sa osnovnim ciljem da se kod mladih pobude osjećaji pravih vrijednosti koji se baziraju na principima demokratije i mira.

Prosinca 2001. lokalno osoblje organizacije Amici dei Bambini je odlučilo uspostaviti lokalnu NVO kako bi se nastavilo s navedenim aktivnostima.

Osnovano je udruženje građana "Mi za djecu" sa 40 članova-osnivača, koji imaju veliko iskustvo na području rada sa djecom i njihovim roditeljima, a koji su prije radili kao psiholozi, animatori, nastavnici, socijalni radnici za organizaciju Amici dei Bambini na nekoliko projekata.

Za one koji žele suradnju s nama i koji nas žele posjetiti dajemo adrese naših centara.

Roberta Caminiti, project manager

PROSLAVA USKRSNA U LUKAVCU



Vrijeme korizme ostaje iza nas na opću radost mnogih, ne samo iz razloga što je Uskrs najveći katolički blagdan, nego i stoga što su se na rodnu grudu vratili mnogi koje je ovaj nesretni rat rasuo diljem Europe. Veselilo se na sve strane, a znatizeljna lica naših "stranaca" upijala su svaki detalj, pažljivo motreći da im što ne promakne, kako bi ih uspomene držale do narednog dolaska u domovinu.

Posebnu prigodu za to priredili su im članovi Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" iz Lukavca koji su za svoje župljane organizirali Uskrsno sijelo. Ispred crkve sv. Ante Padovanskoga upriličen je bogat kulturno-zabavni program koji je ujedno imao i natjecateljski karakter. Goste su zabavljali: Vokalni ansambl "Tuzlanke", Tamburaški orkestar HKD "Napredak" Tuzla i izvorna skupina sa Husina. Dakle, našlo se za svakog po nešto, a svaki blok pjesama završavao bi se narodnim kolom na zadovoljstvo mnogih. Uz zabavni program izabrane su najorginalnija muška, ženska i dječja narodna nošnja, te najljepše i najtvrdje jaje. Lijepo je bilo ponovno vidjeti svu raskoš i ljepotu nošnje ovih krajeva koja je pomalo već počela padati u zaborav. Posebna slastica svakako je bio veliki broj djece koji su obukli nošnju i pokazali da tradiciju ima tko održavati i njegovati.

U konkurenciji za najbolju mušku nošnju pobjedio je Stipo Đaković, a u ženskoj konkurenciji titulu najbolje ponijela je Manda Vareškić. U dječjoj kategoriji (do 15 godina) također, su podijeljene nagrade, a dobitnici su: Sandro

Tomić i Ivona Tunjić za najljepšu mušku, odnosno žensku nošnju, a specijalna nagrada žirija pripala je Ivani Vareškić za najorginalniju nošnju.

I svim ostalim učesnicima do 15 godina dodijeljene su utješne nagrade za i promicanje tradicije u lukavačkom kraju.

Ništa slabije nije praćeno niti natjecanje u izboru najtvrdog i najljepše bojenog jajeta, gdje su se, osim domaćih, prijavili i natjecatelji koji su došli u posjet svojima iz Srbije, Slovenije i Hrvatske. Najljepše bojeno jaje je vlasništvo Sanje Mijatović, a najjače je bilo od Dragana Kulića.

Kompletna manifestacija je bila jako dobro organizirana od strane članova Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" Lukavac, a sve to su vjerodostojno sproveli u djelo voditelji programa: Ivan Tunjić i Vesna Zarić, koja je za kraj otpjevala i solo numeru "Djevojka sa sela" od Severine.

Na skupu su, pored mnogobrojnih gostiju i prijatelja "Napretka", bili i načelnik općine Lukavac gospodin **Izudin Čeliković** te predsjedavajući Općinskoga vijeća gospodin **Rado Tunjić**.

Ova manifestacija će, kako je rečeno od strane članka Društva, prerasti u tradicionalnu kako bi se kulturni život Hrvata na ovoj općini pokrenuo sa mrtve točke. Stoga se već za naredni mjesec planira posjet i Javna tribina prof. dr. Franje Topića, predsjednika HKD "Napredak" iz Sarajeva, kao i priprema i realiziranje kulturnih i športskih sekcija, čiji će glavni nositelj biti mladež ove župe.

Na kraju još jedno treba naglasiti da se Uskrsno sijelo nikada ne bi održalo da nam cjelokupnu potporu nisu pružili naši donatori: DOO "LUCIANA" Bistarac kao generalni sponzor, te SZR "KAMENOREZAC" Bistarac, "SARAJEVSKI KISELJAK" filijala Živinice i BONO i MARA IVANOVIĆ iz Bistarca.

Nadamo se da će i u buduću sve aktivnosti ovoga Društva nailaziti na ovakav odaziv i razumijevanje mještana župe Lukavac.

Anto CRVENKOVIĆ

UDRUGA HRVATSKA ŽENA U SUSRET
USKRSNIM BLAGDANIMA

U okviru svojih programskih aktivnosti, Udruga Hrvatska žena je i ove godine, s radošću i ljubavlju, obilježila Uskrsne blagdane.

Na poseban način, kako to samo majka i žena zna, članice Udruge su marljivo radeći, obilježile Uskrs, raznim prigodnim aktivnostima.

Na sam dan Uskrsa, članice Udruge su sudionicima svečane Uskrsne mise, ispred crkve darivale Uskrsna jaja.

Dana, 22. travnja 2003. godine, upriličena je svečanost otvorenja ureda Udruge u prostorija-

ma Hrvatskog doma, kao i prijam u povodu Uskrsnih blagdana.

Na prijemu su bili prisutni gosti: predstavnici vlasti, predstavnici nevladinih organizacija i medija.

Na samom početku goste su pozdravila djeca Igraonice Udruge "Hrvatska žena", izvođenjem prigodnog programa. Poslije toga je uslijedio pozdravni govor predsjednice Udruge, gospođe Marice Vikić, koja je sve goste i prisutne tople pozdravila i u kratkim crtama upoznala o radu i planiranim aktivnostima Udruge u narednom periodu.

Uslijedilo je otvorenje izložbe ručnih radova, izrađenih u Radionici ručnih radova i kreativnog izražavanja, pri Udruci.

Izloženi eksponati su posebno bili popraćeni od strane Kantonalne televizije, a sam prijam i otvorenje Ureda od strane drugih medijskih kuća, radio i TV postaja.

Posebno ugodno iznenađenje gostima je priredila članica Udruge, gospođa Danica Mešić, čitanjem odabranih stihova iz svoje

HKD "NAPREDAK"
ORGANIZIRAO PRVI ŠAHOVSKI
MEĐUNARODNI USKRSNI
TURNIR

"GRADAČAC 2003"

Proljeće je. Atraktivno godišnje doba. Posvuda na pretek zelenilo i šarenilo, folklor boja prirode. Još od ranih jutarnjih sati ispred restorana, na terasi našega prijatelja gospodina Nine Čačića, koji nam je osigurao prostore Hotela za organiziranje natjecanja, počelo je okupljanje natjecatelja i gostiju. Toga dana, 19. travnja 2003. godine u 11 sati Prvi šahovski međunarodni turnir otvorio je g. Miroslav Agostini, predsjednik Društva, koji je između ostaloga istakao: "Dobro došli na Prvi Napretkov međunarodni uskrsni šahovski turnir. U ime HKD "Napredak" srdačno Vas sve pozdravljam i zahvaljujem na sudjelovanju. Vjerujem, dragi ste nam gosti. Pozdravljam Vas velikom šahovskom parolom: "Gens una sumus!" (Jedan smo rod.) Veže nas humanizam, prijateljstvo, zajedništvo, druženje. Ovaj turnir stavljam u službu mira i sveopćeg napretka. Neka pobijedi spremniji, spretniji, sretniji. Proglašavam turnir otvorenim."

Odmjeravanje natjecateljskih kvaliteta počelo je 50 šahista iz cijele Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Bugarske. Igralo se u 9 kola, a sudio je H. Džindo, međunarodni arbiter FIDE.

Za najuspješnijih 5 natjecatelja sa rang liste osiguran je, uz pomoć mnogobrojnih donatora, nagradni fond u iznosu od 600 KM.

HKD "Napredak" Gradačac je, uz najveći kršćanski blagdan Uskrs, sasvim uspješno, iako bez iskustva i tradicije, organizirao ovaj Turnir, koji je po svemu mnogo više od sporta i natjecanja. Veliki doprinos organiziranju i provođenju samog turnira dali su entuzijasti Društva, gospoda: Stjepan Čačić, Marijan Šubarić, Mato Šokčević, Nino Čačić, pored ostalih.

Po završetku natjecateljskoga dijela Turnira proglašena je rang lista, a 5 najboljih su osvojili i novčane nagrade.

Zahvalivši se Organizacijskome odboru, sponzorima, gostima, natjecateljima, uz želju da ovaj Turnir postane tradicija, predsjednik "Napretka" gospodin Agostini Miroslav je zatvorio Turnir i sljedeći zakazao za 10. travanj 2004. godine.

Na zatvaranju Turnira nazočnim se toplim riječima obratio i načelnik općine, gospodin Ferhat Mustafić, koji je obećao svekoliku potporu i pomoć u organiziranju sljedećega susreta iduće godine.

Svi natjecatelji su dobili pismene zahvalnice za sudjelovanje na Turniru. Na kraju je, za sve natjecatelje i goste, priređen svečani domjenak.

Ivan CVITKUŠIĆ

zbirke pjesama. O zabavnom dijelu večeri pobrinuo se vokalno-instrumentalni sastav, pod ravnanjem g. Jakoba Križana.

Vedrom raspoloženju i općem zadovoljstvu svih, doprinio je bogat blagdanski stol, ukrašen raznim kolačima i prekrasnim šarenim jajima, kao i drugim specijalitetima koje su s puno ljubavi i umijeća pripremile članice Udruge.

Toga 22. travnja 2003. godine bilo je zadovoljstvo biti članicom Udruge i družiti se sa prijateljima koji se znaju istinski radovati.

Ljubic Stjepić

SUSRET LITURGIJSKIH ZBOROVA



U sarajevskoj katedrali Srca Isusova održan je 3. svibnja prvi susret liturgijskih zborova u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. Susret je počeo misnim slavljem koje je predvodio nadbiskup vrhbosanski Vinko kardinal Puljić. Nazočne je na početku pozdravio fra Slavko Topić, profesor liturgijskog pjevanja na Franjevačkoj teologiji podsjetivši na četrdeset godina od II. vatikanskog sabora i konstitucije liturgijske glazbe.

U prigodnoj homiliji kardinal Puljić je zahvalio svima koji pjesmom slave Boga i ulažu truda i ljubavi za dizanje duha kulture. "Svojim pjevanjem obogaćujete kulturu vjere i zajednicu u kojoj pjevate. Bog uvijek mora biti na prvom

mjestu, a ne naša ljudska slava. Vaše pjevanje treba buditi radost vjere. Vaše pjevanje je radosni susret s uskrslim Kristom. Vi pomažete da naš obični život bude više obasan radosnom pjesmom vjere jer pjesmom dižete sumorni i umorni duh, slaveći Boga", poručio je pjevačima, između ostaloga, kardinal Puljić.

Nakon misnoga slavlja upriličen je koncert duhovne glazbe na kojem su nastupili Veliki bogoslovski zbor Vrhbosanske katoličke bogoslovije koji su pod ravateljstvom don Nike Luburića izveli Beethovenovu Molitvu pod zvijezdama i Hvalite Gospodina - Ps. 116. Zbor "Sveta Cecilija" župe Sv. Petra i Pavla iz Kaknja kojim dirigira s. Željka Barišić izveo je Sav raj te slavi kraljice te Krist uskrsnu. Kompozicije Veliko je sad veselje i Pjevaj hvale Magdaleno izveo je zbor "Mirjam" župe Uznesenja Marijana iz Tolise s prof. Mariom Oršolice na čelu. Zbor župe Sv. Petra i Pavla iz Tuzle je pod ravateljstvom prof. Evice Cerić, izveo Zemlja se potrese od Jakova Gotovca i Isus Krist. Župni zbor Sv. Ante Padovanskog iz Žepča kojim dirigira s. Ivana Vidoš, izveo je Magnificat te Uskrsnim nam ovim danom. Kompozicije Isuse



Zbor župe sv. Petra i Pavla iz Tuzle

Kralju i O Bože nisam vrijedan izveo je zbor župe Sv. Ante Padovanskog iz Bugojna na čelu sa s. Filipom Mlakić. Dok je zbor "Marija od Propetog Isusa" župe Uznesenja Marijana iz Gornjeg Vakufa - Uskoplje, izveo skladbe Uskrsna radost i Salve regina, a katedralni mješoviti zbor "Josip Stadler" iz Sarajeva izveo je Sva si lijepa, o Marijo i Händlovu Aleluju.

Susret liturgijskih zborova u Vrhbosanskoj nadbiskupiji završio je obraćanjem Vinka kardinala Puljića koji je svima zahvalio na dolasku i trudu što ga ulažu kako bi pjesmom slavili Boga u svojim župnim zajednicama.

KONCERT NAGRAĐENIH UČENIKA
SREDNJE MUZIČKE ŠKOLE U TUZLI

Harmonikaši i prof. M. Zulić

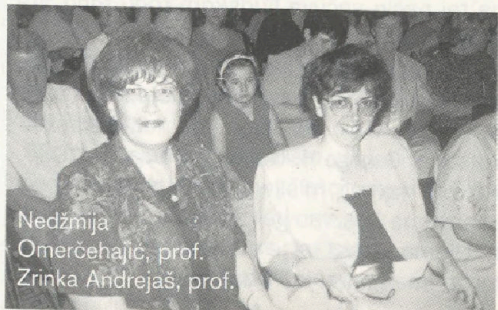
U Kristalnoj dvorani Hotela Tuzla održan je u utorak, 13. svibnja 2003. godine Koncert nagrađenih učenika Srednje muzičke škole u Tuzli na VI. natjecanju učenika i studenata glazbe Federacije BiH u Zenici 24 - 26. travnja 2003.

Učenici Srednje muzičke škole iz Tuzle su osvojili osam prvih nagrada, tri druge i jednu treću nagradu.

Na svečanom koncertu nastupio je mješoviti Zbor pod ravnanjem prof. Čestmira Dušeka, koji je izveo djela velikana zborne glazbe: W. BYRD (Ave Verum Corpus), S. Mokranjac (Kozar) i J. Gotovac (Jadovanka za teletom). Zbor je osvojio prvu nagradu u Zenici. U Zboru ima 95 članova.

Prve nagrade su osvojili učenici u sljedećim disciplinama:

GITARSKI KAMERNI ANSAMBLI
Jasmina Marić i Adnan Terzić, klasa Predrag Stanković, prof.



Nedžmija Omerčehajić, prof. Zrinka Andrejaš, prof.

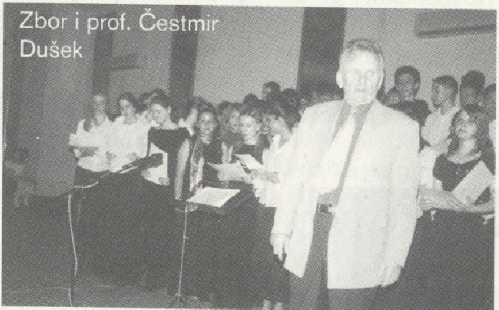
PUHAČKI KAMERNI ANSAMBLI

Maja Mahmutović i Damir Ahmetović, klasa Dženan Jusufović, prof.

HARMONIKAŠKI KAMERNI ANSAMBLI
Alen Polić i Emir Vildić, klasa Midhat Zulić, prof. Dejan Milkunić i Kenan Glavinčić, klasa Miradet Zulić, prof.

NESTANDARDNI KAMERNI ANSAMBLI
Azra Čičko i Dejan Milkunić, klasa Nedžmija Omerčehajić, prof. i Midhat Zulić, prof. Avo Klobodanović i Amra Šarić, klasa Predrag Stanković, prof. i Zrinka Andrejaš, prof.

ORKESTRI HARMONIKA
Orkestar harmonika Srednje muzičke škole, klasa Midhat Zulić, prof.



Zbor i prof. Čestmir Dušek

Druge nagrade su osvojili u sljedećim disciplinama:

Trío flauta, violina i klavir:
Nina Kakeš, Selma Dizdarević i Azra Čičko, klasa: Nedžmija Omerčehajić, prof. i Jasna Marković, prof.

Duo violina i gitara:
Selma Dizdarević i Adnan Terzić, klasa: Sanela Damadžić, prof. i Predrag Stanković, prof.

Duo Harmonika:
Nedim Suljić i Alen Polić, klasa: Midhat Zulić, prof.

Treću nagradu su osvojili u disciplini:
KLAVIRSKI KAMERNI ANSAMBLI:
Lejla Halilović i Elma Hodžić, klasa Biljana Šeparović, prof.

Uspjeh Osnovne muzičke
škole Tuzla na
VI. Federalnom natjecanju u
Zenici

Na šestom Federalnom natjecanju u Zenici od 24. do 26. travnja 2003. godine učenici Osnovne muzičke škole iz Tuzle osvojili su jednu specijalnu nagradu, osam prvih nagrada, dvije druge i pet trećih nagrada.

SPECIJALNU NAGRADU (maksimalnih 100 bodova) osvojili su:

DVOGITARA: Adriana Amna Isabegović, Sanel Redžić, klasa: nastavnik Nedim Tinjić.

PRVU NAGRADU SU OSVOJILI:

KLAVIR ČETVERORUČNO: Monika Čeke, Gabrijela Andrejaš, klasa: Lidija Kuzmić, prof.; Kristina Četa, Ivana Tadić, klasa: Azra Azabagić, nastavnica; Emina Kabil, Ena Ovićina, klasa: Lidija Kuzmić, prof.; Mirza Sarajlić, Merima Balić, klasa: Selma Softić, nastavnica; Goran Kovačević, Dženana Šehanović, klasa Đurđica Dizdarević nastavnica i Azra Azabagić, nastavnica.

DUO HARMONIKA: Armela Mehmedović, Armin Mehinović, klasa: Milena Demirović, nastavnica; Nataša Kakeš, violina, Sanel Redžić, gitara nestandardni ansambl, klasa: Nedim Tinjić, nastavnik.

DUO GITARA: Emir Okanović, Sanin Imamović, klasa: Predrag Stanković, nastavnik.

DRUGU NAGRADU SU OSVOJILI:

DUO KLARINET: Jasna Ahmetović, Azra Ramić, klasa Kosta Pavlović, nastavnik.

KLAVIR ČETVERORUČNO: Maja Mujezinović, Vanja Pranjić, klasa Đurđica Dizdarević, nastavnica.

ORKESTAR HARMONIKA klasa: Selma Jahić, dirigent.

TREĆU NAGRADU SU OSVOJILI:

KLAVIR ČETVERORUČNO: Jasmina Čorbić, Nina Katkić, klasa Mirjana Duraković, nastavnica; Jasenka Junuzović, Anja Divković, klasa: Mirjana Duraković, nastavnica.

DUO HARMONIKA: Edita Miftarić, Almira Agić, klasa Selma Jahić, nastavnica.

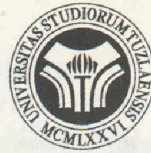
Uspjeh Osnovne muzičke škole Tuzla pokazan je javno na Koncertu nagrađenih učenika koji je održan 21. svibnja u Narodnom pozorištu.

U Zenici je bila velika konkurencija. Sudjelovalo je 1300 takmičara, mladih glazbenika. Osvojene nagrade su plod izuzetno napornoga i upornoga rada.

Od 1996. do 2003. godine Osnovna škola u Tuzli je primila 200 nagrada, koje su učenici osvojili na deset međunarodnih i šest državnih natjecanja. Na šest državnih natjecanja osvojeno je 6 specijalnih, 53 prve, 57 drugih i 36 trećih nagrada, ukupno 152 nagrade.



UNIVERZITET U TUZLI



ŠTO I KAKO STUDIRATI NA UNIVERZITETU U TUZLI

Univerzitet u Tuzli izdao je Vodič za buduće studente i organizirao je manifestaciju pod nazivom OTVORENI UNIVERZITET u subotu, 24. svibnja 2003. u Univerzitetskoj sportskoj dvorani. Rektor Univerziteta prof. dr. Izudin Kapetanović pozvao je maturante da dođu na Otvoreni Univerzitet i upoznaju se sa studijskim programima, uvjetima za upis i o prijemnim ispitima. U svom obraćanju, između ostalog, istakao je sljedeće:

U narednim danima, vi morate donijeti svoje prve životne odluke. Znam da to nije lako, jer, te će odluke utjecati na vaš cijeli život. Vaša je prva odluka hoćete li nastaviti školovanje ili ćete potražiti posao.

Ukoliko se odlučite upisati fakultet, dajte sve od sebe da ga završite. Mi ćemo vam u tome značajno pomoći. Tako ćete otvoriti perspektive za budućnost i mogućnost da nađete dobro zaposlenje, da napredujete.

Druga odluka koju morate donijeti je gdje studirati. Mi bismo voljeli da to bude na Univerzitetu u Tuzli. U proteklih 45 godina na našem je univerzitetu diplomiralo više od 22 tisuće studenata. Trenutno ih, na 11 fakulteta i 34 različita studijska odsjeka studira 10.615. (...)

(...) Suvremena gibanja, globalizacija, postindustrijska revolucija, te era suvremenih komunikacija, doveli su do revolucija u svim sferama ljudskog rada. Mi na Univerzitetu u Tuzli pratimo ta zbivanja i prilagođavamo se. Spremni smo pomoći i vama da se i vi prilagodite i osposobite za život u XXI. stoljeću. (...)

Naša misija je transfer najsuvremenijih znanja i vještina koje će upravljati društvenim promjenama u prvoj polovici 21. stoljeća. Upoznajte studije i programe Univerziteta u Tuzli i prepoznajte mogućnosti za ostvarenje sna o svojoj budućnosti.

FAKULTETI:

AKADEMIJA DRAMSKIH UMJETNOSTI • DEFEKTOLOŠKI FAKULTET • EKONOMSKI FAKULTET • FAKULTET ELEKTROTEHNIKE • FAKULTET ZA TJELESNI ODGOJ I SPORT • FILOZOFSKI FAKULTET • MAŠINSKI FAKULTET • MEDICINSKI FAKULTET • PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET • RUDARSKO-GEOLOŠKO-GRAĐEVINSKI FAKULTET • TEHNOLOŠKI FAKULTET

IZBOR ŽENE 2002. GODINE ŽENA 2002. GODINE JE DR. SC. MIRSADA HUKIĆ IZ TUZLE

U Narodnom pozorištu u Sarajevu u petak, 16. svibnja, održana završna svečanost IZBORA ŽENE 2002. GODINE u organizaciji revije za žene ŽENA 21.

Titulu Žene godine 2002. ponijela je dr. sc. **Mirsada Hukić**, načelnica Zavoda za mikrobiologiju Univerzitetskoga kliničkog centra Tuzla i prva znanstvenica iz Bosne i Hercegovine primljena u članstvo Europske akademije znanosti.



ZNATE LI ?

* Obvezno osnovno školovanje traje različito od države do države. Kod nas (za sada) traje osam godina, u Španjolskoj i Kini djeca polaze osnovnu školu šest godina, u većini zemalja Južne Amerike od četiri do šest godina, u Portugalu pet, a u Vijetnamu samo tri godine.

* Kad danas netko kaže da je dobio lošu ocjenu (jedinicu), stariji vele "dobio je drugi red". To je ostalo iz starih vremena u našim školama kad su bile samo tri ocjene: prvi red s odlikom, prvi red i drugi red.

* U starogrčkom polisu Ateni dječaci su u osnovnoj školi učili pisati, čitati, računati, svirati na liri i pjevati (djevojčice nisu pohađale školu). Kad su navršili 13 godina učili su palestru (grč. palastra - vježbalište, borilište). Glavni predmeti bili su trčanje, skok u dalj, hrvanje, bacanje koplja i diska.

* U 10. broju "Danice Horvatzke, Slavonzke y Dalmatinzke" koja je počela izlaziti 10. siječnja 1835. godine, tiskana je i pjesma Antuna Mihanovića "Horvatska domovina" koja je kasnije postala hrvatska himna.

* Znamo na koji način danas putuju pisma, a u srednjem vijeku pisma su prenosili uglavnom mesari (kupujući stoku obilazili su brojna domaćinstva). Svoj dolazak najavljivali su puhanjem u rog, koji je kasnije (a još je i danas) postao prepoznatljiv znak za poštu.

* U Londonu su 1705. godine (umjesto današnjih poštanskih sandučića) uvedeni "živi poštanski sanduci". Ljudi, s vrećom na leđima, hodali su gradskim ulicama, a građani su u vreću ubacivali pisma i "poštaru" plaćali za svako pismo jedan peni.

* Da miševi ne bi zavladali svijetom i uništili godišnju ljetinu, brinu se ptice grabljivice. Sova za sedam dana potamani 500 poljskih miševa i voluharica i na taj način sačuva ljudskom rodu tonu žita godišnje. Jedna jedina sova!

* Osnivač genetike, nauke o pojavnosti i zakonitosti nasljeđivanja, jest češki prirodoslovac iz 19. stoljeća Gregor Mendel koji je svoje iscrpljujuće i dugotrajne pokuse vršio križanjem sjemenki graška.

* Američki novinar i statističar George H. Gallup osnovao je 1935. godine institut za ispitivanje javnog mišljenja na temelju provedenih anketa među ispitanicima i nazvao ga "American Institute of Public Opinion" (AIPO). Njemu u čast taj je institut kasnije nazvan "Gallupov institut", a to se ime koristi još i danas.

Iz Đakova

45. godišnjica mature đakovačkih gimnazijalaca

U subotu, 24. svibnja 2003. godine tridesetak đakovačkih gimnazijalaca, sa svojim profesorima g. Jurjem Novoselom i g. dr. Željkom Pavše, proslavilo je 45 godina mature.

Glavni i odgovorni urednik Hrvatskoga glasnika, g. Novosel svojom svježinom i elanom uliva nadu da će đakovčani (danas intelektualci širom Hrvatske!) još dugo godina proslavljati svoje obljetnice u društvu prvoga Glasnikova čovjeka.



Osma proljetna revijalna izložba

UDRUŽENJA LIKOVNIH UMJETNIKA TK

Izložba je održana u travnju 2003. godine u Galeriji Bosanskoga kulturnog centra Tuzla.

Svoje radove je izlagalo 70 umjetnika.

(...) *Usprkos depresivnoj društvenoj situaciji, destimulativnoj za gotovo sve oblike kreativnog ispoljavanja, likovni umjetnici tuzlanskoga kraja uporno ustrajavanju na održavanju i razvijanju umjetničke scene. Kontinuitet kolektivnoga izlaganja nastavlja se travanjском izložbom, koja, pored one u studenom već tradicionalne, poprima sve zanimljive programske konture i svakako opravdava razloge svog postojanja. Pored već standardnoga likovnog opravdava razloge svog postojanja. Pored već standardnoga likovnog opravdava razloge svog postojanja. Pored već standardnoga likovnog opravdava razloge svog postojanja. Pored već standardnoga likovnog opravdava razloge svog postojanja.*

Izložba slika

VIZIJE

U Narodnom pozorištu u Tuzli, 22. travnja 2003. godine otvorena je samostalna izložba slika gospode Enise Pilavdžić pod nazivom "Vizije".

(...) *Slikarica nije puki "prepisivač" stvarnosti, ono kroz tuzlanske vedute pokazuje i nešto drugačiju projekciju slikanog motiva, koji je njen osobni autorski i ljudski stav, duboko urezan u memoriju ovoga podneblja.*

U tome ima zapravo dublje stvaralačke, egzistencijalne pažnje, nekog dubljeg izraženog stava, koji nije puka uobrazlja, već svijet jednog proživljenog realiteta per se. (...) - (Čazim Sarajlić)

Narodno pozorište Tuzla

KOŠTANA

U utorak, 13. svibnja u Narodnom pozorištu u Tuzli nastupio je ansambl Narodnog pozorišta Ljubiša Jovanović iz Šapca s predstavom KOŠTANA, autora Bore Stankovića i režijom Juga Radivojevića, scenografa Dejana Pantelića. Tuzlanska publika napunila je kazališnu dvoranu. Narodno pozorište iz Šapca njeguje dugu suradnju s Tuzlacima na obostrano zadovoljstvo.

UJAK VANJA

Hrvatsko narodno kazalište iz Osijeka gostovalo je 22. svibnja u Narodnom pozorištu u Tuzli s predstavom UJAK VANJA, prizori iz seoskoga života, autora Antona Pavlovića Čehova, redatelja i scenografa Petra Večeka.

Glumci Osječkoga kazališta odigrali su ovo Čehovljevo veoma zanimljivo dramsko djelo na najvišoj umjetničkoj razini. Bilo je uživanje te večeri biti u kazalištu i pratiti prizore iz seoskoga života tadašnje Rusije. Tišina publike tijekom predstave i pljesak na kraju najbolje govore o vrijednosti ove predstave, sjajnoga ansambla, jer glumci su igrali, nisu glumili.

Večer suvremene umjetnosti

ARS AEVI

U utorak, 13. svibnja 2003. godine u Galeriji Bosanskoga kulturnog centra održana je Večer suvremene umjetnosti predstavljanjem međunarodnoga projekta ARS AEVI, Muzeja suvremene umjetnosti Sarajevo.

Gosti večeri su bili ARS AEVI TEAM Sarajevo: Ilija Šimić, Edo Hozioć, Asja Mandić i Amila Ramović.

Ilustracije: djela iz Ars Aevi kolekcije Muzeja suvremene umjetnosti u Galeriji BKC Tuzla.

Autori: Nebojša Šerić Šoba, Fikret Libovac, Nusret Pašić, Joseph Beuys, Nora Aslan i Franz West.

SUSRET S PJESNICIMA

Društvo pisaca Bosne i Hercegovine i Narodna i univerzitetska biblioteka "Derviš Sušić" Tuzla, organizirali su u petak, 23. svibnja SUSRET S PJESNICIMA u okviru književne manifestacije SARAJEVSKI DANI POEZIJE.

Sudionici su bili: Hazim Akmađić, Fatmir Alispahić, Balša Brković, Branko Čučak, Dinko Delić, Safet Hadrović-Vrbički, Atif Kujundžić, Muhidin Šarić.

Izložba slika i Jazz koncert

ZDRAVKO NOVAK I PRIJATELJI

U Teatru "Kabare" u Tuzli održana je u subotu, 24. svibnja 2003. izložba slika i jazz koncert Zdravka Novaka i prijatelja pod nazivom: **FORMA, BOJA, JAZZ i JA.**

Izloženo je 20 slika i tri pavte (kucane pločice).

G. Zdravko Novak rekao je sljedeće:

O IZLOŽBI: (...)

Na ovoj izložbi se može vidjeti ono što sam do sada uspio uraditi. Tu su i neke slike prvi put izložene, poput kapije LEDEROVOG KOSCA SA HUSINA slikanog dvije godine prije akademije (1957), zatim TRI GRACIJE, nastale na trećoj godini akademije. Tu su i slike iz posljednjih godina stvaralaštva, gdje sam samo naćeo svoje likovne izazove. Nadam se da će ova izložba i kod drugih izazvati zanimanje i oživjeti sjećanja na grad kakvog više nema.

O JAZZ KONCERTU

Veliko zadovoljstvo mi je predstaviti vam moje prijatelje muzičare, sa kojima sam kao student početkom sedamdesetih godina u Beogradu svirao. Milenko Prodanović /Prota/ klavir, Dragiša Stojanović /bubnjevi/ i Branko Marković /bas/. Sva trojica, mojih drugova, spadaju u sam vrh beogradske jazz scene.

REKLI SU O KONCERTU:

JAZZ koncert g. Novaka poseban je događaj u kulturno-umjetničkom životu grada Tuzle.

Repertoar je bio svjetski, izvodači neočekivano vrhunski, a publika - dorašla ovom sjajnom večernjem projektu.

Središnja točka pozornice bio je g. Novak, čovjek za kojega je njegov gimnazijski kolega dr. Husein Sušić rekao da je (pored čuvene tuzlanske koze) simbol urbane Tuzle.

Tenisač, slikar, jazz glazbenik, čovjek Bosanac i Tuzlak s velikim brojem prijatelja koji ga nisu napuštali u ovim vremenima i prostoru u kojemu dominira duhovna praznina i odsutnost potrebe za pravim vrijednostima.

Trebalo je u subotu, 24. svibnja 2003. biti u "Kabareu"! Takav hom-age Tuzla može prirediti malom broju ljudi!

RUDARSKI MARŠ NA DRINU

Krajem devedesetih godina prošloga stoljeća u Tuzli je bilo puno štrajkova rudara najviše zbog niskih osobnih dohodaka. Danas, osam godina poslije rata, imamo potpuni nerad nekada najvećih tvornica, a njihovi nekadašnji zaposlenici blokiraju prometnice i traže posao

Tko je mogao sanjati da ćemo poslije okončanja neviđenoga rata na tlu bivše "Juge", i njenoga totalnog raspada na bivše republike, imati toliko bivših i novopridošlih zaposlenika na ulicama gradova, najvećih prometnica, dvorištima bivših velikih tvornica, koji traže rad i da im država osigura kakva-takva socijalna primanja. Tko je mogao i pomisliti da ćemo, na gradskom korzu i po namnoženim kafićima i parkovima, imati toliko mladoga i radno sposobnog svijeta. Na fakultetima i u srednjim školama opet je premnogo onih koji nosaju indeks ili đачku knjižicu iz mode, ili zato što moraju opravdati primanje nekog boračkoga i sličnog davanja. Do diplome, masa takvih mladih osoba, nikada neće doći, niti im je to cilj, jer se bave unosnim poslovima šverca, krađe automobila, obijanja i pljačkanja stanova.

POSLOVI NA ČEKANJU

Jedino gdje danas ima sigurnoga posla jest proizvodnja hrane. Naša domovina BiH nema dovoljno ni mesa, ni voća i povrća, a da ne govorimo o žitaricama. Kada prođete kroz sela i naselja najviše će vašu pažnju privući zapuštena i neobrađena polja. Ovoga proljeća posebno, jer se i, ono malo pripremljenih parcela, nije moglo zasijati zbog nezapamćene suše. U gradovima je na tisuće doseljenika sa sela koji su ostavili zemlju, pod prisilom ili samoinicijativno. Iako su to osobe sposobne za proizvodnju hrane, one su se tijekom rata "prekvalificirale" u sitne trgovce ili uživaoce raznoraznih poratnih davanja. Malo je onih koji se odlučuju napustiti "čaršiju" i njene draži.

Poslije Drugoga svjetskog rata za besposlene i entuzijaste koji su voljeli svoju zemlju i svoj zavičaj, za đake i studente u tijeku ljetnoga raspusta, država je izmislila radne akcije koje su "donijele" pruge Brčko-Banovići, Šamac-Sarajevo, Doboj-Banja Luka, izgradnju novih tvornica, cesta, radničkih naselja, rudnika. O takvom "mobiliziranju" radno sposobnih, danas nitko ne razmišlja.

No, vratimo se rudarima. Vadimo iz vlastite arhive neke podatke i činjenice, deceniju i nešto kasnije pred posljednji rat.

Povod obustavama rada koje su se zbile 20. svibnja 1987. godine u jamama Rudnika mrkog uglja "Đurdevik" i "Lipnica" bile su isplate zarada za travanj mjesec. Rudarima

je, prije nego je stupio na snagu Zakon o ograničavanju osobnih dohodaka, saopćeno koliko su zaradili u travnju. Rudari su prvi došli pod udar ograničavajućeg Zakona.

Na odgađanje isplate plaća za prethodni mjesec, nego samo njihovo "zamrzavanje", zbog rastuće potrošnje i inflacije, bio je razlog za obustavu rada u tri rudnika. Kasnije i u drugima. Rudari su na ovaj potez administracije odgovorili rudarski. Obustavom rada, produženim zborovima, izlaskom na ulice, zborovanjem pred zgradom SO Tuzla. Oko 320 rudara "Đurdevika" krenuli su pješice za Beograd, preko Zvornika tražiti pravdu. Ovaj marš nazvan je "Rudarski marš na Drinu" 1987. godine. Bili su uporni i stigli na nogama sa žuljevima u rudarskim čizmama. Bila je to bruka za rudarsku Tuzlu i njene čimbenike u vlasti u Beogradu.

TEŠKA RUDARSKA NESREĆA

Nezadovoljstvo rudara jednostavno je pronađeno. Zakonu je doskočeno tako što je razlika u "plaći" davana kao akontacija za naredni mjesec.

No, rastuća ekonomska nestabilnost, inflacija, neobuzdavanje investicija, sve teže pronalaženje novaca za isplatu rada, nagomilana administracija koja je dobrano "jela" realne zarade, sve je to unosilo nemir među rudare, najelitniji dio radničke klase. U

Što su, primjera radi, bivšim zaposlenicima "Polihema" danas krivi oni koji rade u bivšim ili novim biznis poduzećima pa da im oni blokiraju promet, i ne daju doći na posao, bolesnima u bolnice, đacima i studentima na nastavu? A "Polihemovci" su se pročuli na Balkanu po svojim izlascima na putove i blokadama prometnica. Dokle će to trajati, ima li itko (čini se nitko), rješenje za "Polihem"? Kada je 1983. godine završena njegova izgradnja, Tuzlaci i čimbenici kombinata "Sodaso" su se razmetali hvalama kako je to kombinat od desetak uvezanih tvornica, kako će proizvoditi komponente za meke spužve tako neophodne jugoslavenskoj i industriji susjednih zemalja. Koliko nas pamćenje služi taj sistem koštao je oko 200 milijuna dolara, i dosta tih kredita prevajeno je na pleća sadašnje khrke države.

Nema izgleda da "Polihem", kao rizična i skupa industrija, ikada više proradi u ranije instaliranom kapacitetu. Zato se i radnici koji uporno traže pravdu i vlast moraju okrenuti drugim poslovima. "Polihem" je već zahrđao i sve miriše da će otići u staro željezo.

Još je jedan tuzlanski kombinat koji je u staroj državi živio na državnim jaslama stalno prisutan u javnosti. Riječ je o KHK kombinatu Lukavac. Čitamo danas iz nekih vlastitih tekstova od prije 15 godina kako su kombinat u crno zavijale zalihe neprodanoga koksa i do 200 tisuća tona, a koks se dobivao pre-



Rudari "Đurdevik" u "Maršu na Drinu" 1987. god.

kolovozu 1990. godine dogodila se i teška rudarska nesreća u rudniku "Dobrnja-jug". Mrtvih 200 mladih rudara. Bez hranitelja je ostalo mnogo udovica i djece. I danas postoje sumnje da je rudarska nesreća podmetnuta. Nikada nije utvrđen pravi uzrok, bar ne na sudu. Sve je to podgrijavao atmosferu koja je mirisala na raspad sistema i rat.

Rudari su u ratu bili podijeljeni. Oko 600 ih je samo u "Kreki" dobilo otkaze jer nisu odgovorili radnoj obezi. Izgubili su u ratu mnogo komorata, ali i imovine. I dan-danas brojni rudarski problemi nisu riješeni, pa se javljaju štrajkovi. Višak radnika i danas postoji, privatizacija je na pragu. Što će biti sa onima koje kupac Rudnika otpusti.

Slične nevolje danas, osam godina poslije Dayton, ostavile su na tisuće zaposlenika na ulici. Neki traže posao tamo gdje ga zaista više nikada neće biti.

Mato BIKIĆ

Bolesti srca i krvnih žila

Što je kolesterol?

Kolesterol je masnoća koje najviše ima u namirnicama životinjskog podrijetla. Bez kolesterola, većina živih bića ne bi mogla živjeti. Prvenstveno, riječ je o tvari koja je normalan građivni sastojak svake stanice tijela (stanične membrane). Osim toga, u ljudskom organizmu kolesterol je potreban za mnoge metaboličke procese u izmjeni tvari. Iz njega nastaje više vrsta hormona, i to ženskih i muških spolnih hormona (npr. testosterona, estradiola) te hormona nadbubrežne žlijezde (npr. kortizol). Također, dio je i molekule vitamina D. Kolesterol je i tvar iz koje nastaju žučne kiseline koje se putem žuči izlučuju u crijevo i bez kojih je nezamisliva normalna probava, poglavito masti.

Povišena razina kolesterola je vrlo važan, ali ne i jedini čimbenik rizika. Potrebno je otkriti i ostale (uz pomoć svojeg liječnika) i, ako postoje, utjecati na njih.

Ostali najvažniji čimbenici rizika su:

Povišeni krvni tlak

Zamolite svojeg liječnika da vam povremeno (npr. dvaput godišnje) izmjeri krvni tlak čak i ako mislite da je normalan. Vrijednosti iznad 140/90 mmHg smatraju se danas povišenima.

Debljina (pretilost)

Već gubitak 5 kg prekomjerne tjelesne težine povoljno utječe primjerice na: krvni tlak, razinu glukoze u krvi... Ne zaboravite da mršavljenje treba provoditi postupno, kontrolom prehrane, a ne drastičnim dijetama.

Šećerna bolest

Šećernu bolest već u početku valja vrlo ozbiljno shvatiti i pridržavati se savjeta o prehrani i liječenju.

Nedovoljno tjelesno kretanje

Nije nužno biti sportaš. Ako se ne bavite sportom, nemojte se odmah upisati u sportski

klub ili se mučiti jogging-om. Mnogima su dovoljne već i svakodnevne 30-minutne, ali brze šetnje. U poštu podite pješice, a ne automobilom; popnite se uvijek stubama, a ne dizalom do stana... Važno je prilagoditi aktivnost mogućnostima da ne nastanu oštećenja zglobova i mišića, te da se pretjerivanjem ne izazovu srčane smetnje.



Pušenje

Štetnost pušenja je neupitna. Stoga obvezatno prestanite pušiti. Ako vam to nikako ne uspijeva, barem smanjite broj cigareta dnevno.

Važno je znati da se nepovoljan učinak čimbenika rizika za bolesti srca i krvnih žila ne zbraja već množi. Primjerice, to znači da osoba koja puši cigarete ima tri puta veći rizik od nepušača, osoba s povišenom razinom kolesterola u krvi ima, također, tri puta veći rizik od one koja ima normalan kolesterol, a ako osoba ima istodobno oba čimbenika rizika, onda je njezin rizik sedam puta veći od nekoga tko ne puši i ima normalnu razinu kolesterola (dakle 3+3=7).

Još je važnije znati da se na čimbenike rizika dobrim dijelom može utjecati prvenstveno vlastitom voljom, tj. promjenom načina života. Loše na-

vike u prehrani i kretanju nisu nastale preko noći pa se neće moći tako brzo niti promijeniti.

Zadajte si male, realne ciljeve i pokušajte ih ostvariti jednog po jednog. Kada ste jednoga dostigli, krenite korak naprijed prema drugome. Male pobjede ne samo da smanjuju opasnost od bolesti, već poboljšavaju i raspoloženje i samouvjerenost.

Bolesti srca i krvnih žila, od kojih su najznačajnije angina pectoris i infarkt srca zajedno su s moždanim udarom glavni uzrok smrti u nas. Od njih umire svaki drugi stanovnik Hrvatske. Posebno zabrinjava što te bolesti sve više pogadaju i relativno mlade bolesnike oba spola. Stoga te bolesti nisu samo problem pojedinog bolesnika i njegove obitelji, već šire društvene zajednice. Tako veliki pobol i pomor od ovih bolesti u nas osobito zabrinjava zato jer bi se njihova pojava u mnogih bolesnika mogla izbjeći, odnosno spriječiti uklanjanjem čimbenika rizika koji ih uzrokuju.

Povišeni kolesterol u krvi, uz pušenje i povišeni krvni tlak, nedvojbeno je glavni čimbenik rizika za ove bolesti. Upravo zbog toga bi se tom problemu trebala posvetiti veća pozornost. Time bi se izravno mogli spasiti mnogi životi. (prof. dr. sc. Željko Reiner) (...)

PLIVA - VEČERNJI LIST
(Izvod iz Publikacije "Živjeti s visokim kolesterolom")

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr. Nivesa Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo

U Ginekološkom savjetovalištu "Medic" prof. dr. Nivesa Alispahić može obaviti:
ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostika (ultrazvuk, PAPA, kolposkopija, spermogram, test na trudnoću, pregled vagine (nog sekreta)).
Ginekološko savjetovalište radi ponedjeljkom srijedom i petkom, od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom po dogovoru.

Na telefon: 061/919-514 i 201-927
možete zakazati posebno vrijeme samo za vas.
Tuzla, Batva, Ivo Andrića br. 11.

IN MEMORIAM

TUŽNO SJEĆANJE

Dana, 20. svibnja 2003. godine navršilo se 40 tužnih dana od smrti našega dragog supruga i oca

TOMIĆ JURE

Dragi tata, utjehe nema, srce ne zna za zaborav. Kako je teško živjeti bez tebe, znaju samo oni koji te najviše vole. Počivao u miru Božjem. Supruga Lucija, Kćerke Mara, Mandalina, Rada i Ivanka s obiteljima.

TUŽNO SJEĆANJE

Dana, 7. svibnja 2003. godine navršilo se 6 mjeseci od smrti dragoga nam i nikad zaboravljenog

ANDRIJE TOMIĆ

Neizmjereno nam nedostaješ i svakoga si trenutka u našim mislima i srcima. TVOJI NAJMILIJ.

TUŽNO SJEĆANJE

29. travnja 2003. godine navršile su se tri godine od smrti naše drage supruge, majke i bake

MARE (rođ. Marjanović) DŽINIĆ

Tvoj plemeniti lik i dobrota ostat će nam u trajnom sjećanju. Počivaj u miru Božjem. TVOJNI NAJMILIJ: suprug Franjo, kćerka Janja, sinovi: Slavko, Ivo i Drago, unuke i unuci.

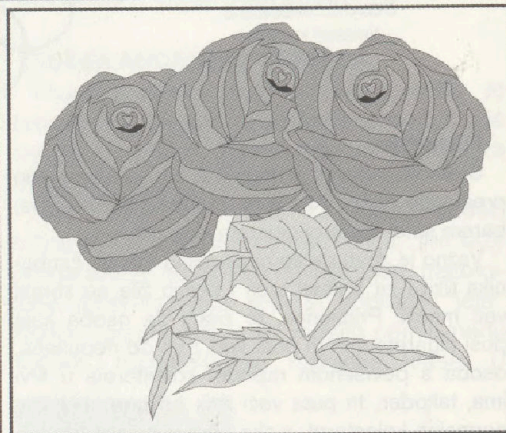
TUŽNO SJEĆANJE

ARANĐELOVIĆ (Božidar) DANIJELA

Neka ti Bog podari mir, a anđeli osmjeh. Zauvijek u mome srcu! Tvoja Ana

Glasnikova SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	PREVRAT	IME POLI- SAHISTE RUBINSTEINA	50-TI DAN POSUJE USKISA	POVOJ, OMOTAC	RUJKA KOD LONDONA	GLAZBENI IZRAZ ZA "ŽIVO"	AUTO OZNAKA ZA TRST	PRVI MITSKI LETAC	GRAD U HRVATSKOJ	SMIŽENA NOTA "E"	YIERSKI POSILNIK KORALNI SPRUDONI	VRSTA TVRDOG DRVETA	VRSTA LUKA	STARO-PE- RZUSKI NOVAC	OZNAKA ZA SUMPOR	OPERA OD PUČINIJA	ZAVISNO	TULIPAN
IZRAŽA- VATI RADOST																		
KONCIL SVIH BISKUPA SVIJETA																		
VRSTA SNAŽNIH VJETROVA							SAMPION			OBOR ZA STOKU				GORSKI VRH U ALŽIRU				
GRAD NA BOJANI U ALBANIJ					NAJDUŽA UTRKA					NAZIV ZA TORIJEVCE			RUJKA U MAĐARSKOJ					
AFRIČKA ŽIVOTINJA				UPITNA ZAMJENICA ZARAZNA BOLEST				OGROMAN "KILO-AMPER"					OSAMLJEN					JEDNA OD BOČNIH POVRŠINA
AUTO OZ- NAKA ZA URUGVAJ		IMOVIJA							CRJATI							SREDIŠTE OKRETAJKA		
ZNAK ZA ELEMENT KALCIJ		RUJKA U ITALIJ							"TONA"							GLUMEN		
POLUPARA- ZITSKE BILJKE			PRISTALICE ALOPATJE VELIKE PIJESME								GRAD U GVAJANI						"TEMPO"	
DRŽAVA U ISTOČNOJ AZIJ																	ŽENSKO IME OD MILJA	
GRAD U KONGU																		
VRSTA KOŽNE BOLESTI																		
ZASTRAŠITI																		
OZNAKA ZA FOSFOR		UZVIK VESELJA																
GRČKO SLOVO			ANA PAVLOVA MALA SE- RVIJETA															
NAISKAP				PRVO SLOVO														
LIPANJSKI BLAGDAN				VRSTA VINA														
PROPA- GANDNI LISTIĆ																		
STARI SI- AMSKI BAKRENI NOVAC			STAN U POTKROVLJU															
MJESTO NA OTOKU KRKU																		
NAZIV SLOVO		"KRALJ HUNA"																
RUJEČNI TJERKOVI			OSOBN ZAMJENICA															
MALO- BROJAN																		



NAPREDAK OSIGURANJE d.d. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA

SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM
NAPREDAK OSIGURANJA

Tuzla, Bulevar 15. maja b.b.
Tel./fax: ++387 35 282 227

Gospodarska BANKA Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 33 207-023, 207-022
Fax: 387 33 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 33 203-910
Fax: 387 33 442-959

**VODA KOJA
SVE
POKREĆE**

TUZLANSKI KISELJAK

A QUALITY PRODUCT OF
Pivara Tuzla

Foto Žunić

Digital Foto Laboratorij

UZLA: 035/254-594
035/257-205
035/251-448
GRAČANICA: 061/772-282
TEŠANJ: 061/251-897
DOBOJ: 053/231-554

MLIN
LJUBAČE

"HUSINSKI RUDAR" D.D.
LJUBAČE-TUZLA
75214 LJUBAČE-TUZLA

TEL/FAX :+387 35 80 85 38, 80 85 39, 80 85 40 • E-mail: mlin@bih.net.ba

PrintCom
GRAFIČKI INŽENJERING

75000 Tuzla Rudarska 61
Tel.: ++ 387 35 282-000, 283-218
Fax: ++ 387 35 280-210
e-mail: printcom@bih.net.ba



Glasilo
Hrvatskog kulturnog društva
"Napredak" Župe Soli
List za kulturu i
društvena pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak, Tuzla • **Ravnatelj:** Petar Matanović • **Glavni i odgovorni urednik:** Juraj Novosel • **Lektor:** mr. Marica Petrović • **Uredništvo:** Petar Matanović, Juraj Novosel, mr. Marica Petrović, Martin Antunović, Romeo Knežević, Zvonko Bosankić, Radoslav Tomićić, **Fotografije:** Martin Antunović i Juraj Novosel • **Adresa:** Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 035-237-171 • **Tehnička priprema, repro i štampa:** "PrintCom" d.o.o. Grafički inženjering Tuzla • **Račun:** 132-100-03108521-25 kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla - HKD Napredak, Tuzla - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Na temelju Mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98., list Hrvatski glasnik je javno glasilo, te prema članu 19. točka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - ne plaća porez. • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

CVJEČARA FLORAMI

Vam nudi veliki izbor rasade, saksija, žardinijera, zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju od 1kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES, rezanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šibla.

Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu i dobiti stručne savjete.

Vaše je samo da dodate na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu.

FRANJO BOSANKIĆ



**JAVNO PODUZEĆE
RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG KANTONA**
Ul. Slatina br. 2 Tuzla



*ključ
uspjeha*

tuzlanska banka d.d.



PLIVA

PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

Trg heroja 10, 71000 Sarajevo

Tel. ++ 387 33 65 11 33, 65 39 29

Fax. ++ 387 33 65 39 86

Za sva vremena



**ŽIVOTNO OSIGURANJE
MOĆNO A OBROČNO**



CROATIA OSIGURANJE d.d.

tel: +387 39 839 100

www.croatiaosiguranje.com, croatia-os.ljubuski@int.tel.hr

e-mail: hoteltz@inet.ba
www.hoteltz.inet.ba



M. F. Fiska 15, Tuzla

tel./fax +387 35 250 050

marketing: +387 35 250 094 • turistička agencija: +387 35 238 801



Marketing: 250-261, 250-262, 250-263 <http://www.kameleon.delta.com.ba>
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba